

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ΄

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦσι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἰκασταὶ ἔτους καὶ εἰς ἑτησίαι: — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

15 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμε. φύλλον.]

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, 8/20 Ὀκτωβρίου, ἔγραψεν ὁ Ἐϊχτάλ τὸ ἐξῆς σχεδίου παραιτήσεως:

«Κύριε Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας,

Ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία σκοπεύει νὰ μὲ παύσῃ ἐκ τῆς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Γραμματείας θέσεως Συμβούλου, καὶ ὅτι μάλιστα ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μέτρου τούτου ἀνεβλήθη διὰ τῆς εὐμενοῦς μεσολαθήσεως προσώπου, δώσαντός μοι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δείγμα πολῦτιμον ὑπολήψεως καὶ φιλίας.

Προσπαθῆσας νὰ μάθω παρὰ τῶν μελῶν αὐτῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἀντιβασιλείας τοὺς λόγους τῆς περὶ ἐμοῦ ληφθείσης ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀποτυχὼν εἰς τὰς τοιαύτας ἀποπείρας μου, μὴ θέλων δὲ νὰ μείνω ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Κυβερνήσεως προκατειλημμένης, ὡς εἰκάζω, ἐναντίον μου ἐξ ἀφορμῶν, τὰς ὁποίας ἀγνοῶ, καὶ τὰς ὁποίας κατὰ συνέπειαν δὲν δύνημαι νὰ διαλύσω, παρακαλῶ ὑμᾶς, κ. Γραμματεῦ, νὰ καθυποβάλητε εἰς τὴν Ὑψηλὴν Ἀντιβασιλείαν καὶ νὰ ζητήσητε παρ' αὐτῆς τὴν παραίτησίν μου, ἐκφράζοντες εἰς αὐτὴν τὴν λύπην μου διότι δὲν κατώρθωσα νὰ τύχω τῆς εὐμενείας τῆς. Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ ταῦτοχρόνως, κ. Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας, νὰ σᾶς δηλώσω τὴν βαθεῖαν θλίψιν μεθ' ἧς ἀναγκάζομαι νὰ παύσω τὴν ἐξακολουθήσασιν ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἤλπιζα ὅτι ἠδύναμην νὰ προσφέρω ὑπηρεσίαν τινὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, γινόμενος συγχρόνως ἄξιος τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ὑμῶν.

Ὑποσημειοῦμαι, κ.τ.λ. »

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Ἐϊχτάλ ἠγνόει τὰ περὶ Σαϊνσιμωνισμοῦ διαμειφθέντα μεταξὺ Ἀντιβασιλείας καὶ Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἄλλως ἤθελεν ἀναφέρει τι περὶ τούτου εἰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα του ἐπιστολάς.

Καὶ ὅμως ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωσεν ὡς ἤρχισε, διὰ τοῦ Σαϊνσιμωνισμοῦ. Οὐδεμίαν νύξιν παρέχει τὸ ἡμερολόγιον περὶ τῶν μεταξὺ τῆς 20 καὶ τῆς 22 Ὀκτωβρίου γυνομένων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ὑπάρχει ἀντίγραφον τῆς ἐξῆς (γερμανιστὶ συντεταγμένης) βασιλικῆς διαταγῆς:

«Δίδοντες πίστιν εἰς τὸ ἀληθές τῶν ἐξηγήσεων τοῦ κ. Γ. Ἐϊχτάλ περὶ τῆς ἀποχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν Ἐταιρίαν τῶν Σαϊνσιμωνιστῶν, καὶ θεωροῦντες τὸ ὀρθόν τῶν ἐν τῷ ὑπουργικῷ ὑπομνήματι τῆς 28/10 Ὀκτωβρίου ἀναφερομένων περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, ἀποφασίζομεν τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας νὰ διατηρηθῇ ὁ μνησθεὶς σύμβουλος Γ. Ἐϊχτάλ εἰς τὴν μέχρι τούδε θέσιν του ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Ναύπλιον 10/22 Ὀκτωβρίου 1834.»

Ὅτως ἐληξεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη. Τὸ αἴσιον τέλος τῆς ὀφείλεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς μεσολαθῆσιν τοῦ Κωλέττη, εὐνοοῦντος τὸν νέον Γάλλον καὶ ἐκτιμῶντος τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματά του. Ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Ἐϊχτάλ ἠγάπα καὶ ἐτίμα τὸν ἀρχαῖον προϊστάμενόν του, οὐδὲ τὸν ἐλησμόνησε καὶ ἀποθανόντα. Ἡ εἰκὼν τοῦ Κωλέττη λιθογραφηθεῖσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν του ὡς πρέσβευς τῆς Ἑλλάδος, ἐκόσμη μετ' ὀλίγων ἄλλων ἐκλεκτῶν ἐνθυμημάτων τὸ σπουδαστήριον τοῦ σεβασμίου φιλέλληνος, ἀνκαλοῦσα εἰς τὴν γεροντικὴν μνήμην του τὰς ἐνθυμήσεις τῆς νεότητός του.

Τὴν 11ην Νοεμβρίου, τρεῖς περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς παύσεως, ὁ Ἐϊχτάλ μετέβη εἰς Ἀθήνας ἐνθα διέμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Τὴν δὲ 29 Νοεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν περιοδείαν του ταύτην εἶχε μεθ' ἐαυτοῦ τὸ ἡμερολόγιόν του, οὐδὲ παρέλειψε σημειῶν καθ' ἑκάστην ἐν αὐτῷ τὰς ἐντυπώσεις του.

Ἴδου ὅσον ἐνεστὶ πιστὴ καὶ ἀκριβὴς αὐτῶν μεταφράσις.

— α Σάββατον, 29 Νοεμβρίου 1834. Ε. Ν. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 3ην ὥραν τῆς πρωίας.

Ὁ ὑπὸ ἡγεσίας μου Δημήτριος, εἶδος Φιγαρώ. — Τρία ἄλογα. — Τὸ ἐσπέρας, ὦραν 8ην, ἀφ' οὗ ἐκινδυνεύσαμεν νὰ χάσωμεν τὸν δρόμον, φθάνομεν εἰς Χάσια. — Τὸ Χάνι, εἰς μίαν ἄκραν τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται εἴκοσι περίπου χωρικοὶ Ἀλβανοὶ μὲ τὰ ζῶα των, ἐνθυμίζει κατασκηνώσιν Ἀθηγάνων.

— 30 9βρίου. Ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Χανίου τὴν 9ην ὦραν τὸ πρωί. — Ἀφίξις εἰς Θήβας τὴν 2 ὦραν. — Πεδιάδες ὅμοιαι πρὸς τὰς τῆς Βοημίας. — Ζωγραφικὴ ἄποψις τῆς πόλεως. — Ὁ ἐπαρχος κ. Οἰκονομίδης. — Δυσκολίαι τῆς διοικήσεως ὡς ἐκ τῆς χρήσεως τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης εἰς τὰ χωρία. Ὀλίγιστοι οἱ ἱκανοὶ νὰ γείνωσι δήμαρχοι. Ἡ τυραννία τῶν Τούρκων παρεμπόδισε τὴν ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα παντὸς κοινοτικοῦ συστήματος, κατέστρεψε δὲ πᾶσαν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν. Ἔως αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους τῶν ἐν Θήβαις οἰκιῶν ἡ γῆ σχεδὸν ὅλη εἶναι ἐθνικὸν κτήμα. Συνέπεια τούτου ἡ μεγάλη ἀποθάρρυνσις τῆς καλλιεργείας. Δὲν γίνονται φυτεῖαι.

Ἡ ἐπαρχία περιέχει μόνον 15,000 ψυχάς, ἡδύνατο δὲ νὰ θρέψῃ δεκαπλοῦν ἀριθμὸν. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει πτωχότατοι. Τὸ κλίμα ὑγερὸν. Ἐντούτοις ἐφέτος ἐπεκράτησαν διαλείποντες πυρετοὶ ἐπιδημικοί, ἀποδιδόμενοι εἰς τὴν μεγάλην τοῦ ἔτους τούτου ξηρασίαν. Θεραπεύονται δυσκόλως ἕνεκα τῆς ἀφροντισίας τῶν κατοίκων ὡς πρὸς τὰ τῆς ὑγιεινῆς. Ἀδύνατον νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς οἰκονομικὰς διατάξεις.

Ὁ Θηβαῖος ὅστις μὲ φιλοξενεῖ εἶναι πλινθοποιός. Τὸν χειμῶνα μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα κτίστου. Κερδίζει τὸ πολὺ δύο ἕως τρεῖς δραχμάς τὴν ἡμέραν. Εἰς Ἀθήνας ἡδύνατο εὐκόλως νὰ κερδίξῃ ἕξ, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, διότι δὲν θὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὴν κατοικίαν καὶ τὰς συνηθείας του, καθὼς ἐνταῦθα. Ἡ οἰκία του περιέχει ἐν μόνον δωματίον πρὸς χρῆσιν του. Ἐντὸς αὐτοῦ κοιμᾶται αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του, ἀμφοτέρωθεν μὲ τὰ ἐνδύματά των, πρὸς δὲ ὁ ὑπὸ ἡγεσίας μου κ' ἐγώ. Ἐντὸς τοῦ δωματίου ὑπάρχει ἐστία χρησιμεύουσα διὰ μαγειρεῖν καὶ πρὸς θέρμανσιν. Σκοπεῖ νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ παρακείμενον μικρὸν χωρίσμα. Προτιμᾷ τὸ μαγκάλι, περὶ τὸ ὁποῖον καθήμεθα καπνίζοντες. Ἐν Βοιωτίᾳ ὁ χειμὼν εἶναι πολὺ βαρῦς. Ἡ χιών πίπτει συχνάκις. Ἐνίοτε διαρκεῖ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, τότε δὲ διακόπτεται πᾶσα συγκοινωνία.

— Τρίτη, 2 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Θηβῶν. — Ὅρος Σφίγγιον (σημειούμενον «Φαγᾶ») εἰς τὸν χάρτην τοῦ Ἐπιτελείου) καὶ τὰ περὶ αὐτὸ ὑψώματα. — Σχῆμα σφίγγος. — Ἐνεδρὰι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον. — Κατ' εὐθείαν δρόμον διὰ τῶν βουνῶν, ἀντὶ τοῦ νὰ διέλθῃ τις ἀπὸ Καρδίτσας καὶ Κόκκινον. — Πλησίον τοῦ Κοκκίνου καταβόθρα τῆς λίμνης

Κωπαίδος καὶ φρέατα λαξευθέντα ἐντὸς τοῦ βράχου.

Ὁ ἀγωγιάνης Τριαντάφυλλος, ἀρχαῖος στρατιώτης τοῦ Γριζιώτου. — «Ζήτην ὁ βασιλεὺς ἄν τὰ βουνά!» (Ἑλληνιστὶ γεγραμμένον). — Ρίπτει ἐντὸς πάσης πηγῆς μίαν τρίχα ἐκ τῆς φλοκάτης του. Σταυροκοπήματά του. Μεγάλαι του ἐλπίδες βασιζόμεναι εἰς τὰ πλούτη τοῦ βασιλέως. — Μὲ παρακινεῖ νὰ ἀποκατασταθῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ ἐσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Μαρτίνι, χωρίον Ἀλβανικόν. — Ὁραῖοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. — Πυρετοὶ διαλείποντες ἐφέτος. — Οἱ παθόντες δὲν ἀνέλαβον εἰσέτι. — Οἰκήματα μὴ ἔχοντα φῶς. «Χωρὶς φῶς, λέγει ὁ ξενίζων με, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀνοιχτή.» (Ἑλληνιστὶ). — Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα ἔχουν πάντες ἰδιοκτησίαν, ἀλλ' αἱ κληρονομίαι κατεμερίσθησαν καθ' ὑπερβολήν. Οἱ κάτοικοι προτίθενται ἤδη νὰ καλλιεργήσωσι γαίαν εἰς Μορίκι καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀταλάντης. Ὁ κυριώτερος αὐτῶν πλοῦτος συνίσταται εἰς ἀμπέλους καὶ ποίμνια· δὲν ἔχουν ἐλαίας οὔτε καλαμῶκια ἢ βαμβάκια, σίτον δὲ ὀλίγιστον. Πρὸς φωτισμὸν καίουν δαυλοὺς πύκων. — Παραπονοῦνται κατὰ τῶν Βλάχων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται νὰ βόσκωσι τὰ ποίμνιά των εἰς τὰ ἀνέκαθεν κοινοτικὰ λιβάδια τοῦ Μαρτινίου.

— 3 Δεκεμβρίου. Ἐκ Μαρτινίου εἰς Ἀταλάντην. Ὁραῖον χωρίον.

Εἰς τὴν πεδιάδα κατασκηνωμένοι Καραγκούνιδες. Σημεῖα εὐεξίας καὶ φιλεργίας των. Ὁ ἀρχηγὸς των, μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησα, ἡγόρασε τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος πρὸς χειμερινὴν διαμονήν του. Κατὰ τὸ θέρος δὲν δύνανται, λέγει, νὰ μένωσι σταθερῶς εἰς ἐν μέρος. — Ἀφίξις εἰς Ἀταλάντην. — Διαμονὴ μέχρι τῆς 7ης τοῦ μηνός.

Συνομιλία μου μετὰ τοῦ Μόστρα, ἀρχαίου γραμματέως τοῦ Church — Νικόλαος Μαρῖνος γραμματεὺς του. — Λάμπρος, ἔφορος Λοκρίδος. — Ὁ Μόστρας ὑποφέρει ἀκόμη ἐκ τῶν πυρετῶν τοὺς ὁποίους ἔπαθε κατὰ τὸ θέρος. Διοικητικὸν ἔργον τῶν Ἐπαρχῶν. Ἡ θέσις των δὲν εἶναι ἱκανῶς ἀνεξάρτητος.

Ζήτημα τῶν Νομῶν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπῆρχεν εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα μέγας ἀριθμὸς λιβαδίων ἀνηκόντων εἰς τὰς κοινότητας, δυνάμει τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν, ὅτε οἱ κάτοικοι ὑπετάγησαν συνθηκολογήσαντες εἰς τοὺς Τούρκους, οὐχὶ κατακτηθέντες ὑπ' αὐτῶν. Τὰ χωρία ταῦτα διετήρουν τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας τῶν βροσκημάτων των (Ταπιά), ἀλλὰ τὰ πλείστα τῶν ἐγγράφων τούτων ἐχάθησαν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ὁ Λάμπρος ἀνεῦρε τὸ τοῦ χωρίου Κολάκα, ὡστε τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέκτησε τὴν ἰδιο-

κτησίαν του. Τὰ χωρία Ράδον, Παύλου, Μαλεσίνα, Μάζη καὶ Δερνίτσα εἶχον ἐπίσης νομὰς χειμερινὰς καὶ θερινὰς. Τὰ χωρία Κερυά, Δουβίτσα κτλ. εἶχον θερινὰς μόνον νομὰς. Κατὰ τὸ περὶ τοῦ χωρίου Κολάκα ληφθέν μέτρον, ἔπρεπε καὶ αἱ λοιπαὶ ὡς ἄνωθι κοινότητες νὰ ἀνακτήσωσι τὰς νομὰς των. Ἐκ τῶν νομῶν τούτων ἤθελον ἐνοικιάσει εἰς τοὺς Βλάχους ὅσας τὰ ποίμνιά των δὲν ἐξαρκοῦν νὰ βοσκῆσωσι, καθόσον δὲ αὐξάνουν τὰ ἰδικὰ των ποίμνια ἤθελον κρατεῖ τὰ βοσκήματα πρὸς χρῆσιν τῆς κοινότητος. Ἄλλως τε ἡ κτηνοτροφία ὑποβάλλεται σήμερον καθ' ὑπερβολὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἀνάγκη νὰ κλινῇ ἡ πλάστιγξ πρὸς τὸ μέρος τῆς γεωργίας. Εὐχῆς δ' ἔργον τὸ νὰ ἐγκατασταθῶσι μόνιμως οἱ Βλάχοι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μείνῃ ὀριστικῶς ἐν Ἑλλάδι ὁ πλοῦτός των, ἀπόρροια τῆς ἐργασίας των, διδομένης ὁμως νέας διευθύνσεως εἰς αὐτήν.

Ἡ Λοκρὶς τὴν σήμερον περιέχει ἴσως περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας αἰγῶν καὶ πρόβατα, ἡ δυτικὴ Ἑλλάς τετρακοσίας χιλιάδας καὶ ἡ ἀνατολικὴ πεντακοσίας. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ἐλαττωθῇ, ἐν ἀναπτυχθῇ ἡ γεωργία.

Ἡ Σκάλα τῆς Ἀταλάντης θὰ λάβῃ ἀνάπτυξιν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις προβῇ εἰς παραχωρήσεις γαιῶν καὶ ἐπισκευάσῃ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν προκυμαίαν. Ἡ ἀπέναντι νῆσος Ἀταλάντη παρέχει ὅπως οὖν καλὸν καταφύγιον εἰς μικρὰ πλοῖα.

Ἐθνοφύλακες. Εἶναι οὗτοι παλαιοὶ στρατιῶται μισθοῦμενοι παρὰ τῆς ἐπαρχίας πρὸς κατάδιωξιν τῶν ληστῶν. Ἡ Λοκρὶς ἔχει τριακόνην ταυτοῦς, λαμβάνοντας μισθὸν ἀνὰ 22 δραχμάς καὶ 80 λεπτά κατὰ μῆνα, ὃ ἐστὶ ἐν συνόλῳ δρ. 684 μηνιαίως. Τὸ ποσὸν εἶναι καὶ οὕτω πολὺ διὰ τοὺς 7500 κατοίκους τῆς ἐπαρχίας. Οὐδὲ εἰς χωροφύλαξ ὑπάρχει ἐν αὐτῇ.

Ὁ πλῆθυσμός τῆς ἐπαρχίας εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν Ἑλληνικός, ἐκτὸς τοῦ χωρίου Λειβανάται.

Κληρὸς. Ὁ ἐπίσκοπος, ἄνθρωπος ἐλεεινός, εἶναι προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ Ἐπαρχου, ὅστις τὸν κατήγγειλεν εἰς τὴν Σύνοδον διὰ τὰς μοχθηρίας του. Ἄλλ' ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸν ἔστειλεν ὀπίσω λευκὸν ὡς χιόνα. Καταθλίβει τοὺς χωρικοὺς ἐπιβάλλων εἰς αὐτοὺς παντοειδῆς ἀγγαραίας καὶ ἀποπέμπων τοὺς ἱερεῖς των ἅμα τοὺς ἴδη προσκολλημένους εἰς τοὺς κατοίκους. Τοὺς ἠνάγκαζε νὰ πληρώσωσι τὰ καθυστερούμενα δικαιώματα διὰ γάμους, βαπτίσεις καὶ ἐνταφιασμούς, ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἶχε κενωθῇ ἡ ἐπισκοπή, κτλ. Λαμβάνει ἀπὸ πᾶσαν οἰκογένειαν ἐν κοιλὸν σίτου, παρεκτὸς τῶν τυχηρῶν. — Ὑπάρχει μεγάλη διάστικσις μεταξὺ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκοπῶν. Ἀνάγκη νὰ ὀργανισθῇ ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῶν ἱερέων.

Εἰρηνοδίκης. Ἐλαβα κακίστας πληροφορίας περὶ αὐτοῦ.

Προμήθεια βοῶν. Πρότασις τοῦ Μόστρα περὶ διανομῆς εἰς Λοκρίδα χιλίων βοῶν, τριακοσίων ἀγελάδων καὶ εἴκοσι ταύρων. — Ἡ διευκόλυνσις τῶν μέσων τῆς καλλιεργείας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀνάγκη ὑπερτέρα ἐτι τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Πρέπει νὰ διανεμηθῶσιν ἀνὰ πᾶσαν οἰκογένειαν ἀνὰ 75 στρέμματα γῆς ἐπιδεικτικῆς ἐτησίας καλλιεργείας, ἢ 150 στρέμματα ἐκεῖ ὅπου ἡ γῆ εἶναι κατὰ διετίαν μόνον ἀρώσιμος. Πρέπει δὲ νὰ δοθῶσι καὶ ἀνὰ τρεῖς βόες, κατὰ μέσον ὄρον.

Μοναστηριακὰ κτήματα. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο ν' ἀφεθῶσιν εἰς τοὺς παρόντας καλλιεργητάς των, ἐπὶ πληρωμῇ διπλοῦ δεκάτου, διατηρουμένου τοιοῦτοτρόπως ὑλικῆς καλλιεργείας, τοῦ ὁποίου ἡ ἀντικατάστασις δύσκολος. — Ὁ λαός, καὶ μάλιστα οἱ ἐξωθεν μετανάσται Ἕλληνες, βλέπουν δυσαρέστως τὴν ἐξωσιν τῶν μοναχῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν παρουσιάζονται ἐνοικιασταὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων. — Τὴν σήμερον οὐδεὶς γίνεται μοναχός, ἐκλιπούσης τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁποίας ἐλάμβανον οἱ ἄνθρωποι τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Οὕτω ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰ Μοναστήρια ἤθελον ἐκλείψῃ ἐκ φυσικοῦ θανάτου.

Δέκατα. Καθ' ὅλην τὴν Λοκρίδα τὸ προῖον αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν καὶ τι ἐπὶ πλέον. Συνεταιρισμὸς ἀρχαίων στρατιωτικῶν, διοργανωθεὶς ὑπὸ τοῦ Μόστρα, ἐπὶ ἐγγυήσει τριῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Λειβανάται διὰ τὸ ποσὸν δρ. 27,000. Ἐπὶ κεφαλαίου δρ. 40,000 ἐκέρδισαν ἕκαστος, κατὰ μὲν τινας, ἀνὰ δρ. 700, κατ' ἄλλους δὲ ἀνὰ δρ. 400, δηλαδὴ εἴτε 24 0/0, εἴτε 14 0/0, ἀντιπροσωπεύοντα τὴν δαπάνην τῆς εἰσπράξεως. Τὸ ποσοστὸν εἶνε πολὺ, ἀλλ' ἄξιον σημειώσεως τὸ πρᾶγμα.

Παρτελὴς ἐλλείψις ἐργατῶν εἰς Ἀταλάντην. Δι' ἀθλιέστατον ἀρμάριον ἀπαιτεῖται δαπάνη 5 ταλήρων. — Τὸ σιδέρομα εἶναι ἄγνωστον ἐνταῦθα. — Ὁ Μόστρας ἐπειράθη νὰ ἐγκαταστήσῃ ὀριστικῶς οἰκογένειαν Γύφτων σιδηρουργῶν. Ἐπρόσφερε νὰ κτίσῃ κατοικίαν δι' αὐτοὺς. Ὁ ἀρχηγός, ἀφ' οὗ κατ' ἀρχὰς ἐδέχθη, ἠρνήθη κατόπιν, προκρίνων τὴν ἐλευθερίαν των.

— Κυριακὴ, 1 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀταλάντης. — Ὁ Μόστρας μὲ συνοδεύει ἕως εἰς Λειβανάτας διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖ τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινότητος. Ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀσθενείας του. Θυμάσαι τοποθεσίαι μεταξὺ Λειβανατῶν καὶ Καινούριου, κατ' ἐξοχὴν τὸ ἄντικρυ τῆς ἄκρας τῆς Εὐβοίας ἀκρωτήριον, ἐξ οὗ φαίνονται συγχρόνως οἱ κόλποι τῆς Ἀταλάντης καὶ τῆς Λαμίας. — Χωρίον Καινούριον. Ἀμπελώνες, σίτος, ἀφθονία ὑδάτων. — Δάση, ἀραβόσιτος, χειμῶ-

νικά. — Μικρὸς λιμὴν. — Φιλοξενία πρόθυμος ἐκ μέρους τοῦ Ταλάρη καὶ τοῦ υἱοῦ του.

8 Δεκεμβρίου—Μώλος. Ἐξελέγη ὑπὸ τῶν Ἑπειρωτῶν (πρὸς συνοικισμὸν.)—Διάβασαι τῶν Θερμοπυλῶν ἀτραπὸς βορβορώβης, ἔλη ἀπέραντα. Ἀφίξις εἰς Ζητούτιον.

(Ἐπεταί συνέχεια)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλιου Βέρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)
[Μετάφρ. Δ. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 357]

Τόσον λογικὸς ἦτο ὁ συλλογισμὸς τοῦ Ἐρικ ὥστε οὐδεὶς ἀπεπειράθη νὰ τὸν ἀναιρέσῃ. Τί ἠδύνατο ν' ἀντιτάξωσιν ὁ ἰατρός, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος; Κατενόουν βεβαίως τὰς δυσχερείας τοῦ νέου πλοῦ· ἀλλὰ τοῦλάχιστον αἱ δυσχερείαι αὗται δὲν ἦσαν ἴσως ἀνυπερέβλητοι, ἐν ᾧ ἄλλοθεν οὐδεμὶα παρείχετο ἐλπίς. Δι' ὃ δὲν ἐδίστασαν νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι θὰ ἦτο ὅπωςδῆποτε ἐνδοξότερον νὰ ἐπιχειρήσωσιν τὴν ἀπόπειραν ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀτόλμως εἰς Στοκόλμην.

— Τὸ κατ' ἐμὲ μίαν μόνην σπουδαίαν ἀντίρρησην βλέπω, εἶπεν ὁ ἰατρός Σβαρνεγκρόνα, ἀφ' οὗ ἐμεινέ λεπτά τινα βεβουθισμένοι εἰς σκέψεις, αὕτη δὲ εἶνε ἡ δυσκολία πρὸς προμήθειαν ἀνθρώπων εἰς τὰς ἀρκτικές ἐκείνας χώρας· ἀλλ' ἄνευ ἀνθρώπων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαβῶμεν ἀκριβῶς ὅταν πρέπη τὸν βορειοδυτικὸν πόρον, ἐπωφελοῦμενοι τὸν βραχυτάτον καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον εἶνε διαβατός.

— Προεῖδα τὴν δυσκολίαν ἡ ἧποία, πράγματι, εἶνε ἡ μόνη, ἀπήντησεν ὁ Ἐρικ, ἀλλὰ δὲν νομίζω αὐτὴν ἀνυπερέβλητον. Ἀντὶ νὰ διευθυνθῶμεν εἰς τὸ Γιβραλτάρ καὶ τὴν Μελίτην, ὅπου μᾶς ἀναμένουσιν ἀναμφιβόλως νέαι σκευαίαι τοῦ Τούδωρ Βράουν, θὰ διευθυνθῶμεν εἰς Λονδίον. Ἐκεῖθεν θὰ τηλεγραφήσω διὰ τοῦ ὑπερωκεανείου κάλω εἰς κατὰστημά τι τοῦ Μορρεάλ διαταγὴν νὰ ἐκπέμψῃ ἀμέσως ἐν ἀνθρακοφόρον πλοῖον τὸ ὁποῖον θὰ ὑπάγῃ νὰ μᾶς περιμείνῃ εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Βαφίνου, καὶ εἰς κατὰστημα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου διαταγὴν νὰ στείλῃ ἐν ἄλλο εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν. Ἐχομεν τ' ἀπαιτούμενα χρήματα καὶ πλέον ἔτι, διότι ἡ ἀπαραίτητος ποσότης τῶν γαιανθράκων εἶνε μικρότερα τῆς διὰ τῆς Ἀσίας ὕδου, ἐπειδὴ ὁ διάπλους εἶνε βραχυτέρος. Δὲν μᾶς ὠφελεῖ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βαφίνου πρὸ τοῦ τέλους Μαΐου, δὲν εἰμποροῦμεν δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἤμεθα εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν πρὸ τοῦ τέλους Ἰουνίου. Οἱ ἀνταποκριταὶ μᾶς λοιπὸν

τοῦ Μορρεάλ καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου θὰ ἔχωσι καιρὸν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγὰς μᾶς, ἐξασφαλιζόμενοι διὰ τῆς καταθέσεως τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἀνθρώπων παρὰ τινι τραπεζίτῃ τοῦ Λονδίνου... Ἐπειτα τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ νὰ εὐρωμεν διαβατὸν τὸν βορειοδυτικὸν πόρον. Τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται προφανῶς ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλ' ἂν τὸν εὐρωμεν κλειστὸν θὰ ἔχωμεν τοῦλάχιστον τὴν παρήγορον συναίσθησιν ὅτι οὐδὲν παρημελήσαμεν δυνάμενον νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὁρθότατα! ἀπεκρίθη ὁ Μαλάριος. Τὰ ἐπιχειρήματά σου, παιδί μου, δὲν ἐπιδέχονται ἀντίρρησην!

— Σιγά, σιγά, παρακαλῶ, καὶ μὴ παραφερώμεθα! εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἐχω κ' ἐγὼ μίαν ἀντήρησιν. Πιστεύεις ὅτι δὲν θὰ γνωσθῇ ὅτι ἡ Ἀλάσκα διήλθε διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Ταμέσεως; Ὅχι, βεβαίως. Δι' ἐφημερίδες θὰ ἀναφέρουν τὴν ἀφίξιν μᾶς εἰς Λονδίον. Τὰ τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα θὰ τὴν ἀναγγελοῦν. Ὁ Τούδωρ Βράουν θὰ μάθῃ τὸ πρῶγμα καὶ θὰ πεισθῇ ὅτι μετεβάλλομεν δρομολόγιον. Ἀλλὰ τότε ποῖος θὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ μεταβάλλῃ καὶ αὐτός; Νομίζεις ὅτι θὰ τῷ εἶνε δύσκολον νὰ ἐμποδίσῃ, ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ἀφίξιν τῶν ἀνθρακοφόρων πλοίων, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τίποτε;

— Εἶνε ἀληθές, ἀπεκρίθη ὁ Ἐρικ, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πρέπει κανεὶς περὶ ὧρων νὰ μεριμνᾷ. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ Λονδίον. Θὰ προσορμισθῶμεν εἰς τὴν Λισβῶνα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν ἡμῶν διὰ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τοῦ Σουέζ. Ἐπειτα εἰς ἐξ ἡμῶν θὰ μεταβῇ ἄγνωστος εἰς Μαδρίτην, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς κανένα ἐξηγήσεις, θὰ συνεννοηθῇ τηλεγραφικῶς μὲ τοὺς ἐν Μορρεάλ καὶ Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ πράκτορας διὰ τὴν παραγγελίαν τῶν ἀνθρώπων. Οὐδεὶς θὰ εἰξεύρῃ διὰ ποῖον προορίζονται οἱ ἀνθρώποι οὗτοι, τὰ δὲ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα θ' ἀναμεινῶσιν εἰς τὰ ὁρισθέντα μέρη τὰς διαταγὰς πλοίαρχου τινός, ὅστις θὰ τοῖς ἀνακοινώσῃ τὸ συμφωνηθὲν σύνθημα.

— Πολὺ ὠραία! κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατον εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν ν' ἀνακαλύψῃ τὰ ἔχγη μᾶς!

— Τὰ ἔχγη «μου» θέλετε νὰ εἰπῆτε, διότι δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃτε νὰ ριψοκινδυνεύσετε μαζί μου εἰς τὰς ἀρκτικές θαλάσσας! εἶπεν ὁ Ἐρικ.

— ὦ, ναί, θὰ ἔλθω, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Δὲν θέλω νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος Τούδωρ Βράουν μ' ἐφόβισε καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσω!

— Οὐτ' ἐγὼ δὲν τὸ θέλω! ἀνέκραξαν ταῦτο χρόνως ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος.

Ὁ νέος ὑπαρχος ἀπεπειράθη ν' ἀντικρούσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ τοὺς κινδύνους καὶ τὴν μονοτονίαν τοῦ πλοῦ, ὃν ἤθελον νὰ συμμαρτυρήσωσιν μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἠδυνήθη νὰ διασείσῃ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν τῶν. Οἱ κινδύνοι οὗς ἀπὸ κοινοῦ εἶχον ὑποστῆ, καθίστων τὴν ἀπόφασιν τῆς τῆν παραμονὴν ἐν τῷ πλοίῳ. Τὸ μόνον μέσον δι' οὗ ὁ πλοῦς οὗτος ἠδύνατο νὰ γείνη ἦπτον βαρῦς ἦτο νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσι. Δὲν εἶχον ληφθῆ πᾶσαι αἱ προφυλάξεις ἐπὶ τῆς Ἀλάσκας ὅπως μὴ πάθῃσι τι ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους; Καὶ ἐκτός τούτου οἱ Σουηδοὶ ἢ Νορβηγοὶ δὲν ἐφοβοῦντο τοὺς πάγους!...

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ Ἐρικ ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν φίλων του, οὕτω δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς πορείας κατ' οὐδὲν μετέβαλε τὸ προσωπικὸν τοῦ πλοίου.

Παρατρέχομεν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πλοῦ. Τὴν 2 Ἀπριλίου ἡ Ἀλάσκα ἦτο ἐν Λισβῶνι. Πρὶν δ' ἔτι αἱ πορτογαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγγελοῦσιν τὴν ἀφίξιν τῆς, ὁ Βρέδεζορδ μετέβη εἰς τὴν Μαδρίτην καὶ ἦλθεν εἰς συνεννόησιν δι' ἐνός τραπεζικοῦ οἴκου καὶ τοῦ γαλλικοῦ ὑπερωκεανείου κάλω πρὸς δύο τῶν ἐπισημοτέρων καταστημάτων τοῦ Μορρεάλ καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Συνεφώνησε περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δύο ἀνθρακοφόρων πλοίων εἰς τὰ ὑποδειχθέντα μέρη καὶ ὤρισε τὸ σύνθημα, δι' οὗ ὁ Ἐρικ θ' ἀνεγνωρίζετο πρὸς παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων. Τὸ σύνθημα τοῦτο ἦτο αὐτὸ τὸ ἐμβλημα ὅπερ εἶχεν εὑρεθῆ ἐπ' αὐτοῦ ὅτε ἐπλεεν ἐπὶ τοῦ σωσιβοῦ τῆς *Kunthias: Partout* ὁ αὐτός. Τέλος τὴν 9 Ἀπριλίου, τοῦ Βρέδεζορδ ἐπανακάμψαντος εἰς Λισβῶνα, ἡ Ἀλάσκα ἀπῆρεν.

Τῆ εικοστῇ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ εὐτυχίᾳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διάπλου ὁ Ἐρικ ἀφίκετο εἰς Μορρεάλ, ἐπρομηθεύθη γαιανθράκας καὶ ἐβεβαίωθη ὅτι αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ ἐξετελέστησαν κατὰ γράμμα. Τῆ εικοστῇ ἐνάτῃ ἀπέλιπε τὰ ὕδατα τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ὅπως τὴν ἐπαύριον διαβῆ τὸν πορθμὸν τῆς Καλῆς Νήσου, ὅστις χωρίζει τὸ Λαβράδορ ἀπὸ τῆς Νέας γῆς. Τῆ δεκάτῃ Μαΐου εὗρεν ἐν Γκοτχάβεν ἐν ταῖς γροιλανδικαῖς ἀκταῖς τὸ ἀνθρακοφόρον ἀτμόπλοιον, ὅπερ εἶχε προηγηθῆ αὐτῶν.

Ὁ Ἐρικ ἐγίνωσκε κάλλιστα ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἦτο ὅλως ἀδύνατον νὰ διαβῆ τὸν ἀρκτικὸν Κύκλον, ὡς καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τοὺς σκολιούς περιδρόμους τοῦ βορειοδυτικοῦ πόρου κεκλεισμένου εἰσέτι ὑπὸ τῶν πάγων κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος. Ἀλλ' ἤλπικεν εὐλόγως ὅτι θὰ ἐλάμβανεν ἐκ τῶν φαλαινοθηρῶν, οἵτινες ἀλιεῦσαι κατὰ τὰ παράλια ἐκεῖνα, ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ἀρίστων χαρτῶν. Ἠδυνήθη ἐπίσης ν' ἀγοράσῃ, ἐπὶ τιμῇ ἀρκούντως μεγάλῃ, περὶ τοὺς δώ-

δεκα κύνας, οἵτινες μετὰ τοῦ Κλάας ἐμελλον ἐν ἀνάγκῃ νὰ ζευχθῶσιν εἰς τὰ ἔλκηθρα.

Ὡς πάντες οἱ δανικοὶ σταθμοὶ τῆς γροιλανδικῆς ἀκτῆς, τὸ Γκοτχάβεν εἶνε πτωχὸν χωρίον χρησιμεῖον ὡς ἀποθήκη εἰς τοὺς ἐμπόρους τοῦ ἐλαίου ἢ τῶν μηλωτῶν τῆς χώρας. Τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ψυχρὸν αὐτῶν δὲν εἶνε δριμύτερον ἢ ἐν Στοκόλμῃ καὶ Νορῶν. Ἀλλ' ὁ Ἐρικ καὶ οἱ φίλοι του παρετήρησαν μετ' ἐκπλήξεως πόσον δύο χῶραι, εἰς τὴν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πόλου ἀπόστασιν κείμεναι, δύνανται νὰ ὦσι καθ' ὁλοκληρίαν διάφοροι. Τὸ Γκοτχάβεν εὐρίσκεται ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους ἐφ' οὗ καὶ τὸ Βέργκεν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ μεσημβρινὴ Νορβηγία τὸν ἀπρὸς εἶνε πληρῆς δασῶν καὶ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπέλων ἔτι καλλιεργουμένων ἐπὶ στρωμάτων λιπάσματος, ἡ Γροιλανδία, τὴν Μαῖον, εἶνε εἰσέτι κεκαλυμμένη ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων, τὴν δὲ μονοτονίαν αὐτῆς οὐδὲν ποικίλλει δένδρον. Τὸ σχῆμα τῶν νορβηγικῶν παραλίων βαθείας εἰς ὄρμους εἰσχωρούντων καὶ ὑπὸ σειρᾶς νήσων περιβαλλομένων συντελεῖ σχεδὸν ὅσον καὶ ἡ χλιαρότης τοῦ ἐγκολπίου εἰς ἀνύψωσιν τῆς γενικῆς θερμοκρασίας τῆς χώρας. Ἐν Γροιλανδίᾳ τοῦναντίον αἱ χθαμαλαὶ καὶ κανονικαὶ ἀκταὶ δέχονται ἀμέσως τοὺς πολικούς ἀνέμους· δι' ὃ περιβάλλονται μέχρι τοῦ μέσου τῆς νήσου ὑπὸ ζώνης πάγων πολλῶν ποδῶν πάχους.

Δέκα πέντε ἡμέρας διήλθον ἐν τῷ ὄρμῳ ἐκείνῳ, εἶτα δὲ ἡ Ἀλάσκα διέβη τὸν πορθμὸν τοῦ Δάβις ἀναπλεύσασα τὴν γροιλανδικὴν ἀκτὴν.

Τῆ εικοστῇ ὀγδόῃ Μαΐου συνήντησε τὸ πρῶτον πλεόντας πάγους εἰς 70° 15' βορείου πλάτους ἐν θερμοκρασίᾳ δύο βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Οἱ πρῶτοι οὗτοι πάγοι ἦσαν καθ' ὁλοκληρίαν διατεθρυμμένοι ἢ ἐφέροντο ὑπὸ τοῦ βέουματος μεμονωμένοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατέστησαν πυκνότεροι καὶ ἐδέθησε συχνάκις, ὅπως προχωρήσῃ, νὰ ἀνοίγῃσι διόδον διὰ τοῦ ἐμβόλου. Ὁ πλοῦς δὲν συνεπήγετο εἰσέτι οὔτε κινδύνους σοβαροῦς οὔτε δυσχερείας πραγματικῆς. Ἐκ πλείστων σημείων ἐντούτοις κατεφαίνετο ὅτι ἡ Ἀλάσκα εὐρίσκετο εἰς κόσμον ὅλως νέον. Πάντα τὰ ἀπομεικρωμένα πῶς ἀντικείμενα ἐφαίνοντο ἄνευ χρώματος καὶ ὡς εἰπεῖν ἄνευ σώματος. Ὁ ὀφθαλμὸς ἠγνόει ποῦ νὰ ἐπαναπαυθῆ τοῦ ἀκινήτου ὀρίζοντος, οὗ ἡ θεὰ μετεβάλλετο ἐκάστην στιγμὴν ἕνεκα τῆς διαλυτικῆς ἐπιδράσεως τῶν κυμάτων ἢ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν πλεόντων ὄγκων. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν νύκτα καὶ ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς ἐν τῇ «φωλεῖ τῷ κόρακος» τῆς Ἀλάσκας ἀνημμένης ἠλεκτρικῆς ἐστίας, ἡ θάλασσα τοῦ Βαφίνου, εἰς ἣν εἶχον εἰσελθῆ, ἐλάμβανε φανταστικὴν ὄψιν.

«Τίς δύναται, εἶπεν αὐτόπτης μάρτυς, νὰ περιγράψῃ ἀκριβῶς τὰς μελαγχολικὰς ἐκείνας εἰ-

κόνας, τὴν θραῦσιν τοῦ κύματος ἐπὶ τῶν πλανωμένων κρυστάλλων, τὸν παράδοξον κρότον ὃν ἀποτελεῖ ἡ χιών κρημνιζομένη καὶ καταβυθιζομένη εἰς τὸ ὕδωρ; Τίς δύναται νὰ φαντασθῇ τοὺς ἐξαισίους καταρράκτας, οἵτινες τρέχουσι πανταχόθεν, τὸν ἀφρώδη παφλασμόν ὃν παράγει ἡ πτώσις τῶν, τὴν κορικὴν φρίκην τῶν θαλασσιῶν πτηνῶν ὑπνωττότων ἐπὶ σχεδίας ἐκ πάγου, ἅτινα στερούμενα αἴφνης τοῦ ἐρείσματος αὐτῶν ἀνίπτανται περιστρεφόμενα ὅπως καθήσωσιν ἐπὶ ἄλλης σχεδίας; Τὴν πρῶταν δὲ ὅποια παράδοξος φαντασμογραφία ὅτε ὁ ἥλιος διαπερῶ αἴφνης τὴν διμήλην ἀναπεταννύων κατ' ἀρχὰς μικρὴν ταινίαν κυανοῦ οὐρανοῦ εὐρυνομένην βαθμηδόν, καὶ φαίνεται καταδιώκων μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ ὁρίζοντος τὰ ἀτμώδη νέφη ἅτινα φεύγουσι προτροπαδῆν;»

Τὰ θεάματα ταῦτα καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὅσα παρουσιάζουσι αἱ παγωμένοι θάλασσαί, ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐθεώρησαν ἐν ἀνέσει ἀπολιπόντες τὴν γροιλανδικὴν ἀκτὴν ἣν εἶχον ἀναπλεύσῃ μέχρι τῆς παραλλήλου τοῦ Οὐπερναβέκ, ὅπως διευθυνθῶσι βραδύτερον πρὸς δυσμὰς καὶ διαπλεύσωσι τὴν θάλασσαν τοῦ Βαφίνου καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ εὖρος. Ἐντεῦθεν αἱ δυσχέρεια ἠϋξήσαν διότι ἡ θάλασσα αὕτη εἶνε ἡ ὁδὸς τῶν πολικῶν πάγων, παρασυρομένων ὑπὸ τῶν ἐκβαλλόντων εἰς αὐτὴν ἀναριθμητῶν βεμματῶν. Ἡ Ἀλάσκα ἀκαταπαύστως σχεδὸν ἔδει νὰ ἀνοίγῃ διόδον διὰ τῶν πάγων. Ἐνίοτε ἴσχυετο ἐνώπιον ἀνυπερβλήτων φραγμῶν, οὓς ἔπρεπε νὰ κάμψῃ, ἀδυνατοῦσα νὰ τοὺς θραύσῃ, ἄλλοτε δὲ χιονοστρόβιλος ἐπέσκηπτεν ἐπ' αὐτῆς καλύπτων τὸ κατάστρωμα, τοὺς ἰστούς καὶ πάντα τὰ ἐξαρτήματα διὰ πυκνοῦ ἐπιστρώματος. Πολιορκουμένη ὑπὸ σωρείας πάγων, οὓς ὁ ἄνεμος ὠθεῖ αἴφνης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἐκινδύνευε νὰ ἐνταφιασθῇ ὑπὸ τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἢ εἰσέβαλλεν εἰς οὐάκε, εἶδος λίμνης περιβαλλομένης ὑπὸ ἐκτάσεως πάγων καὶ ἀποληγούσης εἰς ἀδιέξοδον. Ἐξερχόμενη ὅπως ἐπανεύρη τὴν θαλάσσαν, σύντονον ἔδει νὰ καταβλήθῃ προσοχὴν ὅπως μὴ πληγῇ πλαγιῶς ὑπὸ φοβερῶν ἰσπεργ κατερχομένων βορειῶθεν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, καὶ ὧν ὁ πελώριος ὄγκος θὰ κατασυνέτριβε τὴν Ἀλάσκα ὡς λεπτοκαρπυόν. Ἀλλὰ δεινότερος ἔτι κίνδυνος ἦτο ὁ ἐκ τῶν ὑποβρυχίων πάγων, οὓς ἡ τρῶπις ἀπώθει καὶ ἀπῆρθε—ἀληθῆ ὑδροστατικὰ παράδοξα τὰ ὅποια ἀπλῆν ἐπαφὴν ἀνέμενον ὅπως ἀνεγερθῶσι μετὰ βιαστικῆς πολλῆς τρομερῆς συντρίβοντα τὸ προστυγχάνον. Ἡ Ἀλάσκα ἐκ τούτου ἀπώλεσε τὰς δύο ἀκάτους αὐτῆς, ἐνίοτε δ' ἠναγκάζετο ν' ἀνεκλύσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου τὴν ἕλικα ὅπως ἐπιδιωρθῶσιν τὰς πτέρυγας τῆς. Ἀνάγκη νὰ ὑποστῇ τις τοὺς ἀπαύστους κινδύνους οἵτινες συμπερομαρτοῦσιν εἰς πλοῦν ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς θα-

λάσαις ὅπως σχηματίζῃ ἰδέαν αὐτῶν ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν. Μετὰ ταιαύτην μίξῃ ἡ δύο ἐβδομάδων διαρκῆ ἀγωνίαν καὶ τὸ μᾶλλον ἀτρόμητον πλήρωμα καταβαλλεται καὶ ἔχει ἀνάγκη ἀναπαύσεως.

Τὸ παρήγορον ἦτο τοῦλάχιστον ὅτι διὰ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ τοὺς κινδύνους ἀπεζήμιου τοὺς ἐν τῇ Ἀλάσκα ἡ ταχύτης μεθ' ἧς διήνυσον τὰς μοίρας τοῦ μήκους. Ἡμέρας τινὰς εἶχον πλείονη δέκα ἢ καὶ δωδέκα. Ἄλλοτε ὅμως πάλιν διήνυσον μίαν μόνην καὶ ἔτι ὀλιγώτερον. Τέλος ἡ Ἀλάσκα, τῇ 11 Ἰουνίου ἐπανεῖδε τὴν στερεάν καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Λαγκαστρίου πορθμοῦ.

Ὁ Ἔρικ εἶχε νομίσῃ ὅτι θὰ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ περιμείνῃ ἡμέρας τινὰς ὅπως διαβῇ τὸ ἐπίμηκες ἐκεῖνο στενόν. Ἀλλὰ πρὸς ἐκπλήξιν αὐτοῦ καὶ χαρὰν εὗρεν αὐτὸ ἐλεύθερον—τοῦλάχιστον κατὰ τὸ στόμιον. Εἰσῆλθε λοιπὸν εὐτόλμως. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐπολιορκήθη ὑπὸ πάγων καὶ ἀπεκλείσθη ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας. Ἐν τούτοις δὲν ἐβράδυνε ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ὁρητικῶν βεμματῶν, ἅτινα σαρούσι τὴν ἀρκτικὴν ταύτην διώρυγα, καθὰ εἶχον προείπῃ αὐτῷ οἱ φαλαινοθῆραι τοῦ Γκοτχάδεν, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ.

Τῇ 17 ἀρίκετο εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Βαρρόου καὶ ἐπλεεν ὄλοταχῶς. Ἀλλὰ τῇ 19 τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐμέλλε νὰ ἐξέλθῃ εἰς Μελβίλ-Σουνδ, ἐπὶ τῆς παραλλήλου τοῦ ἀκρωτηρίου Οὐάλη ἀπεφράχθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν πάγων.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέμενεν ἐν ὑπομονῇ τὴν παγολυσίαν αἱ ἡμέραι ὅμως παρήρχοντο καὶ οἱ πάγοι δὲν ἐτήκοντο.

Ἀλλ' οἱ περιηγηταὶ ἡμῶν δὲν ἐστεροῦντο διασκεδάσεων. Παρὰ τὴν ἀκτὴν εὐρισκόμενοι καὶ εὐμοιροῦντες πάντων ὅσα ἠδύνατο νὰ καταστήσωσιν ἤττον ἀνιαρὸν τὸν χρόνον αὐτῶν ἐπεχείρησαν ἐκδρομὰς δι' ἐλκλήρων, ἐθήρευσαν φώκας. Προσῆγγιζε τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον ἀπὸ δὲ τῆς δεκάτης πέμπτῃς ἡ Ἀλάσκα ἀπῆλθε τοῦ καταπληκτικοῦ καὶ νέου—καὶ εἰς Νορβηγίους ἔτι καὶ Νοτίους Σουηδοῦς—θεάματος, τοῦ μεσονυκτιοῦ ἐκεῖνου ἡλίου, ὅστις ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὁρίζοντα χωρὶς νὰ δῦσῃ, εἶτα δ' ἀνήρχετο πρὸς τὸν οὐρανόν! Ἀνερχόμενοι ὅρος τι ἀνώνυμον, ὑψόμενον ἐπὶ τῶν ἐρήμων ἐκείνων παραλλίων, ἠδύνατο νὰ βλέπωσι τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας διαγράφον ἐν εἰκοσιτέσσαρσιν ὥραις πλήρη κύκλον. Τὴν νύκτα ἐν ᾧ περιελοῦντο ὑπὸ τοῦ φωτός αὐτοῦ, μακρὰν πᾶσαι αἱ νότιοι χώραι ἦσαν βεδυθισμέναι εἰς τὴν σκοτίαν. Τὸ φῶς τοῦτο, ἀληθῶς, εἶνε ὠχρὸν καὶ ἄστονον· τὰ σχήματα τῶν πραγμάτων δὲν εἶνε πλέον ἐκτυπα· ἡ σιὰ τῶν ἀντικειμένων καθίσταται βαθμηδὸν πυκνοτέρα καὶ ἡ φύσις πᾶσα λαμβάνει ὄψιν ὀπτασίας. Αἰσθητότερον τότε

ἐννοοῦσιν οἱ ἐκεῖ πλείοντες πόσον μακρὰν εὐρίσκονται τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ πόσον ἐγγύς τοῦ πόλου!... Καὶ ἐν τούτοις τὸ ψῦχος δὲν ἦτο δριμύ. Ἡ θερμοκρασία δὲν κατήρχετο σχεδὸν ὑπὸ τοὺς 4 ἢ 5 βαθμοὺς ἑκατονταβάθμου. Ἐνίοτε ὁ ἀήρ ἦτο τόσο γλυκὺς ὥστε δυσχερῶς ἐπειθετό τις ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀρκτικῆς ζώνης.

Ἄλλ' αἱ ἐντυπώσεις ἐκεῖναι δὲν ἤρκει νὰ πληρώσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔρικ, οὐδὲ ν' ἀποτρέψωσι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τῆς μεριμνῆς περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου σκοποῦ του. Δὲν εἶχεν ἔλθῃ ἕως ἐκεῖ ὅπως βοτανολογήσῃ, ὡς ὁ Μαλάριος, ὅστις ἐπέστρεφε καθ' ἐκάστην καταγοητευμένος ἐκ τῶν ἐκδρομῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀγνώστων φυτῶν δι' ὧν ἠϋξανε τὴν συλλογὴν αὐτοῦ, οὔτε ὅπως ἀπολαύσῃ μετὰ τοῦ ἱατροῦ καὶ τοῦ Βρέδεζορδ τῶν πρωτοφανῶν θεαμάτων, ἅτινα παρεῖχεν ἡ περὶ τὸν πόλον φύσις. Εἰς αὐτὸν ἐπεβάλλετο ν' ἀνεύρη τὸν Νόρδενσκιολδ καὶ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, νὰ ἐκπληρώσῃ ἱερὸν καθήκον, ἀνακαλύπτων ἅμα τὸ ἀπόκρυφον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο πικρῶς σθένει προσεπάθει νὰ διαρρήξῃ τὸν κύκλον τῶν πάγων ἐν ᾧ ἦτο ἐγκλεισμένος. Ἐκδρομαὶ δι' ἐλκλήρων, πεζοπορίαι διὰ χιονοπεδίων μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ ὁρίζοντος, κατοπτεῖσαι διὰ τῆς ἀτμακάτου—ἐπὶ δέκα ἡμέρας εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν. Πρὸς δυσμὰς, ὡς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς οὐδεμίαν ὑπῆρχε διέξοδος.

Ἦτο εἰκοστὴ ἔκτη Ἰουνίου καὶ ἦσαν τόσο μακρὰν ἔτι τῆς Σιθηρικῆς θαλάσσης! Ἐπρεπεν ἄρα γ' ἀπελπισθῇ ὁ Ἔρικ, νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἠττηθέντα; Οὐχί, ἡ γενναϊότης καὶ ἡ καρτερία δὲν ἀπέλιπον αὐτόν. Δι' ἐπανειλημμένων βολισμάτων ἐβεβαίωθη ὅτι ὑπὸ τοὺς πάγους ὑπῆρχε βεῦμα διευθυνόμενον πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Φραγκλίνου, δῆλα δὲ πρὸς νότον· διενοήθη ὅτι ἀπόπειρά τις θὰ ἤρκει ἴσως ὅπως ἐπενεύγῃ τὴν παγολυσίαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτήν.

Ἐπὶ μήκους ἐπτὰ ναυτικῶν μιλίων ἔσκαψεν ἐν τῷ συμπαγεῖ πάγῳ σειρὰν ὑπονομευτικῶν θαλάμων, διακόσια ἢ τριακόσια μέτρα ἀφισταμένων ἀλλήλων, ὧν ἕκαστον ἐπλήρωσε δι' ἐνὸς χιλιόμετρον δυναμίτιδος. Οἱ θάλαμοι οὗτοι συνεδέθησαν διὰ χαλκίνου σύρματος φέροντος ἀπομονωτικὸν περίβλημα ἐκ γουτα-πέρκης. Τῇ 30 δὲ Ἰουνίου, περὶ τὴν ὀγδόην τῆς πρωΐας, ὁ Ἔρικ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ καταστρώματος τῆς Ἀλάσκας ἀνῆψε τὴν δυναμίτιδα πιέσας τὸ ἐλατήριον ἡλεκτρικῆς συσκευῆς.

Φρικώδης ἐκρηκτικὴ ἐπηκολούθησε τότε. Ἐκείνην ἡφαιστεια συντετριμμένου πάγου ἀνετινάχθησεν ὑψηλὰ. Ἡ ἐκτασις τοῦ πάγου ἐκλονίσθη ὡς ὑπὸ σειμοῦ ὑποβρυχίου. Ἀγέλαι θαλασσιῶν πτηνῶν περιπίπταντο κατεπτοημένοι, ἐκβάλλουσαι βραχγὰς κραυγὰς. Ἐπελθούσης ἡσυχίας μακρὸς

μέλας ὄγκος διατεμνόμενος κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ πελώριων πλαγιῶν ῥωγμῶν διέσχισεν, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο τὸ βλέμμα, τὸ πεδίον τῶν πάγων. Ἡ συμπαγὴς ἐκείνη ἐκτασις διασχισθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐκρηκτικῆς συνετοῖβη. Ἐπῆλθε στιγμὴ τις προσδοκίας καὶ ὡς εἶπεν δισταγμοῦ. Εἶτα ἐπῆλθεν ἡ παγολυσία ὡσεὶ τὸ σύνθημα ἐκεῖνο μόνον ἀνέμενε. Ὁ πάγος τριζῶν πανταχόθεν, κατακεραματιζόμενος, διερράγη, ὑπεχώρησεν εἰς τὸ βεῦμα ὅπερ περιεβίβρωσκε τὴν βᾶσιν του, καὶ μετ' ὀλίγον παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ βῶυ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ κάκεισε ἠπειρὸς τις ἢ χερσόνηπος ἐκ πάγου ἐξετείνεται εἰσέτι ὡσεὶ διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς βίας ἐκείνης. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἡ διόδος ἦτο ἐλεύθερα. Ὁ Ἔρικ καὶ ἡ δυναμίτις εἶχον κατορθώσῃ ὅτι ὁ ὠχρὸς τῆς Ἄρκτου ἥλιος θὰ ἐπέτελει μετὰ μῆνα ἴσως.

Τῇ δευτέρᾳ Ἰουλίου ἡ ἀποστολὴ ἀφίκετο εἰς τὸν Λάγγειον πορθμὸν, τῇ τετάρτῃ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κυρίως Παγωμένον ὠκεανόν. Ἐκτοτε ἡ ὁδὸς ἔμεινε ἀναπεπταμένη εἰς τὴν Ἀλάσκα, οὔτε τοὺς πάγους, οὐδὲ τὴν διμήλην οὐδὲ τὰς χιόνας φοβούμενην. Τῇ δωδεκάτῃ ἔκαμψε τὸ Παγωμένον ἀκρωτήριον, τῇ δεκάτῃ τρίτῃ τὸ Λισβούρμιον ἀκρωτήριον, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ περὶ τὴν δεκάτην τῆς πρωΐας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κοτσεβοῦ, πρὸς βορρᾶν τοῦ Βεργιγγίου πορθμοῦ καὶ εὖρε, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, τὸ ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου σταλὲν ἀνθρακοφόρον πλοῖον. Οὕτως ἐξετελέσθη εἰς δύο μῆνας καὶ δεκαεὶ ἡμέρας τὸ ἐν τῷ Γασκωνικῷ κόλπῳ ἀποφασισθὲν πρόγραμμα.

Πρὶν σταματήσει ἔτι ἡ Ἀλάσκα, ὁ Ἔρικ πηδήσας εἰς τὴν φαλαινίδα προτεπέλασεν ἐσπευσμένως τὸ ἀνθρακοφόρον ἀτμόπλοιον.

— Πάντοτε ὁ αὐτός, εἶπεν ὁ κυβερνήτης.

— Λισβάρ, ἀπήντησεν ὁ ἀμερικανός.

Αὐταὶ αἱ λέξεις ἦσαν τὸ ὄρισθὲν σύνθημα.

— Μὲ περιμένετε πρὸ πολλοῦ ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Πέντε ἐβδομάδας. Ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸν Ἁγιον Φραγκίσκον ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ τηλεγραφημάτων σας!

— Καὶ ἕως τότε δὲν εἶχετε ἐκεῖ εἰδήσεις περὶ τοῦ Νόρδενσκιολδ;

— Εἰς τὸν Ἁγιον Φραγκίσκον δὲν εἶχον ἀσφαλεῖς εἰδήσεις· ἀλλ' ἀφ' ὅτου εἶμαι ἐδῶ ὡμίλησα μὲ πολλοὺς φαλαινοθήρας, οἵτινες ἤκουσαν παρὰ τῶν ἰθαγενῶν τοῦ Σέρζε-Κάμεν ὅτι εὐρωπαϊκὸν πλοῖον ἀπεκλείσθη ὑπὸ τῶν πάγων πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου πρὸ ἐννέα ἢ δέκα μηνῶν, νομίζω δὲ ὅτι εἶνε ἡ Βέγα.

— Ἀληθῶς; ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ μετ' εὐνοήτου χαρᾶς. Καὶ ὑποθέτετε ὅτι μένει ἀκόμη ἐκεῖ καὶ δὲν διέβη τὸν πορθμὸν;

— Είμαι βέβαιος. Κανέν πλοῖον δὲν διήλθεν ἐντεῦθεν ἀπὸ ἐξ ἑβδομάδων χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν μαζί του.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! οἱ κόποι μας δὲν θ' ἀποβοῦν μάταιοι ἂν κατορθώσωμεν ν' ἀνεύρωμεν τὸν Νόρδενσκιολδ.

— Δὲν θὰ εἰσθε οἱ πρῶτοι, εἶπεν ὁ ἀμερικανὸς μὲ εἰρωνικὸν μειδίαμα· ἐν ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν προσηγείται· διήλθεν ἀπ' ἐδῶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν καὶ ὅπως σεῖς ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τοῦ Νόρδενσκιολδ.

— Ἀμερικανικὸν θαλαμηγόν; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ μετ' ἀλγεινῆς εκπλήξεως.

— Ναι, τὸ *Αλβατρος*, ἔχον πλοίαρχον τὸν Τούδωρ Βράουν καὶ προερχόμενον ἐκ Βαγκουβέρης. Τῷ εἶπον ὅσα εἴξευρον καὶ ἀμέσως ἐστρεψε τὴν πρῶραν πρὸς τὸ Σέρζε-Κάμεν!

15'

Ἀπὸ Σέρζε-Κάμεν εἰς Λιακόδηρ.

Ὁ Τούδωρ Βράουν ἐπληροφορήθη ἄρα ὅτι μετέβαλε πλοῦν ἢ *Αλάσκα*! Ἀλλὰ πῶς ἠδυνήθη νὰ προηγηθῇ αὐτῆς εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν; Πῶς καὶ διὰ τίνος ὁδοῦ; Τοῦτο ἐφάνετο σχεδὸν ὑπερφυσικὸν καὶ ὅμως ἦτο πραγματικόν.

Ὅσον καὶ ἂν κατεθλίβῃ ὁ Ἔρικ ἐκ τῆς πληροφορίας ταύτης οὐδὲν ἀνεκοίνωσεν εἰς τινα. Ἄλλ' ἐπέσπευσε πάσῃ δυνάμει τὴν μεταβίβασιν τῶν γκιανθράκων, πλήρη δ' ἔχον τὰ ἐνθέρια τοῦ πλοίου αὐτοῦ διηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὴν Σιθηρικὴν θάλασσαν.

Τὸ Σέρζε-Κάμεν εἶνε ἐπιμηκεῖς ἀσιατικὸν ἀκρωτήριο, κείμενον περὶ τὰ ἑκατὸν μίλια πρὸς δυσμὰς τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ, καὶ ὅπερ τὰ φαλαιναλιευτικὰ πλοῖα τοῦ Εἰρηνικοῦ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος. Μετὰ εἰκοσιτετράωρον πλοῦν ἀφίκετο εἰς αὐτὸ ἢ *Αλάσκα*, παρευθὺς δὲ ἐν τῷ βάθει τοῦ ὄρμου τοῦ Κολιουτσίν ἠδυνήθη ν' ἀναγνωρίσῃ, ὀπίσω σωροῦ πάγων, τοὺς ἰστούς τῆς *Βέγας*, ἀποκεκλεισμένης ἀπὸ ἐννέα ὄλων μηνῶν.

Τὸ κρατοῦν τὸν Νόρδενσκιολδ αἰχμάλωτον ἔρχος δὲν εἶχε δέκα χιλιομέτρων εὖρος. Ἀφ' οὗ δὲ περιέπλευσεν αὐτὸ ὁ Ἔρικ ἐπέστρεψε πρὸς ἀνατολὰς ὅπως ἀγκυροβολήσῃ εἰς μικρὸν ὄρμον, μείναντα ἐλεύθερον διότι προσηπιζέτο ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων. Εἶτα ἀπέβη μετὰ τῶν τριῶν φίλων αὐτοῦ καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐπὶ τῆς στερεᾶς κατάλυμα, ὅπερ οἱ ἐπὶ τῆς *Βέγας* εἶχον ἀνεγείρη πρὸς μακρὰν διαχείμασιν καὶ ὅπερ ἠγγέλλετο μακρόθεν ὑπὸ στήλης καπνοῦ.

Τὰ παραλία τοῦ ὄρμου τοῦ Κολιουτσίν εἰσὶ χθαμαλὰ καὶ ἀλιτενῆ. Εἰσὶν ἄδενδρα καὶ μόνον συστάδες τινὲς νανοφυῶν ἰτεῶν, λυκοποδίων καὶ ἀρτεμισίων φύονται ἐπ' αὐτῶν. Ἐν μέσῳ τῶν

θάμων τούτων ὁ Μαλάριος ἀνεῦρε καὶ τινα φυτὰ γνωστότατα ἐν Νορβηγίᾳ, ἰδίως τὴν ἤραν, καὶ τὸ ἱεράκιον.

Ὁ σταθμὸς τῆς *Βέγας* ἀπετελεῖτο ἐκ μεγάλης ἀποθήκης ζωοτροφῶν, ἀνεγερθείσης κατὰ διαταγὴν τοῦ Νόρδενσκιολδ δι' ἣν περιπτώσιν ἡ πίεσις τῶν πάγων ἤθελεν αἴρνης καταστρέφῃ τὸ πλοῖον αὐτοῦ, ὡς τοῦτο συμβαίνει συνηθέστατα ἐν ταῖς βορείαις ἐκείναις χώραις. Συγκινητικὴ λεπτομέρεια· οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι τῶν ἀκτῶν τούτων, ὅτινες ἀληθῶς λιμνητονοῦσι, καὶ εἰς οὓς τὰ τρόφιμα ἐκεῖνα ἐφάνοντο πλοῦτος ἀνυπολόγιστος, ἐσεβάσθησαν αὐτὰ εἰ καὶ μόλις ἐφρουροῦντο. Αἱ δερματοσκεπτεῖς καλύβαι τῶν Τσούσκων τούτων συνεκεντρώθησαν κατὰ μικρὸν περὶ τὸν σταθμὸν. Τὸ σπουδαιότερον οἰκοδόμημα ἦτο ἢ *Τιντιζαράγκα*, ἢ ἐκ πάγου οἰκία, εἰδικῶς κατασκευασθεῖσα ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς μαγνητικὸς σταθμὸς, εἰς ἣν εἶχον ἀποβίβασθῆ πᾶσαι αἱ ἀναγκαῖαι συσκευαί. Ἀνιδρῦθη δι' ὠραίων παραλληλεπίπεδων πάγου, κυανοβαφῶν καὶ συνηρμοσμένων διὰ τῆς χιόνος δίκην ἀμμοκονίας· ἡ ξυλίνη στέγη ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἰστιῦ.

Οἱ ἐπιβάται τῆς *Αλάσκας* ἔτυχον ἐγκαρδίου δεξιώσεως ὑπὸ νεαροῦ ἐπιστήμονος, ὅστις εὗρίσκετο ἐν τῷ σταθμῷ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφίξεως αὐτῶν μετὰ φρουροῦ τινος. Ἀνεδέχθη φιλοφρονέστατα νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν *Βέγα* διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ πάγου χαραχθείσης ἀτραποῦ δι' ἧς συνεκoinώνει τὸ πλοῖον μετὰ τῆς στερεᾶς καὶ ἦν παρέθεεν ἑκατέρωθεν σχοινίον φερόμενον ἐπὶ πασσάλων ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ὀδηγὸς ἐν ταῖς σκοτειναῖς νυξί. Καθ' ὁδὸν διηγήθη αὐτοῖς τὰς περιπετείας τῆς ἀποστολῆς ἀφ' ἧς οὗτος ὁ κόσμος ἠγνῶσι τὰ κατ' αὐτοὺς.

Ὁ Νόρδενσκιολδ ἀποπλεύσας τοῦ στομίου τοῦ Λένας διηυθύνθη πρὸς τὰς νήσους τῆς Νέας Σιθηρίας, ἣν ἐπεθύμει νὰ ἐξερευνήσῃ, ἀλλὰ βλέπων ὅτι ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ προσπελάσῃ, ἐνεκα τῶν πάγων δι' ὧν περιεβάλλοντο καὶ τοῦ ἀβαθοῦς τῆς θαλάσσης ἐπὶ ζώνης πολλῶν μιλίων εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πρὸς ἀνατολὰς πλοῦν αὐτοῦ. Ἡ *Βέγα* δὲν εἶχεν ἀπαντήσῃ μεγάλας δυσχερείας μέχρι τῆς δεκάτης Σεπτεμβρίου. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνεχεῖς ὄμιχλαι καὶ νυκτερινοὶ παγετοὶ ἤρξαντο παρακωλύοντες τὴν πορείαν τῆς, ἢ δὲ βαθεῖα τῶν νυκτῶν σκοτία ἠνάγκαζεν αὐτὴν εἰς συχνὰς σταθμεύσεις. Τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ μόνον Σεπτεμβρίου, ἡ *Βέγα* εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Σέρζε-Κάμεν. Ἐγκυροβόλησεν ἐπὶ κρυσταλλοστασίῳ τινὸς ἐλπίζουσα ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ δυνήθη νὰ διανύσῃ τὰ ὀλίγα μίλια, ἅτινα ἀπεχώριζον αὐτὴν εἰς ἐπὶ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ, δηλαδὴ τῶν ἐλευθέρων ὕδατων τοῦ εἰρηνικοῦ. Ἀλλ' ὁ βορρᾶς ἐπιπνεύσας τὴν νύκτα ὤθησε περὶ

τὸ πλοῖον σωροῦς πάγων, ὅτινες τὰς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας συνεπικνώθησαν. Ἡ δὲ *Βέγα* εὐρέθη οὕτω ἀποκεκλεισμένη καὶ καταδεδικασμένη εἰς μακρὰν διαχείμασιν τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν ἠγγίξεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ πλοῦ αὐτῆς.

— Μεγάλῃ θλίψει κατέλαβεν ἡμᾶς ὡς δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, εἶπεν ὁ νέος ἀστρονόμος· ἀλλ' ἀμέσως ἀπεφασίσαμεν νὰ ὀργανωθῶμεν οὕτως ὥστε τὴν βραδύτητα ταύτην νὰ στρέψωμεν πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιστήμης. Συνήψαμεν σχέσεις μετὰ τῶν παρακειμένων Τσούσκων, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς περιηγητῆς εἶχεν εἰσέτι μελετήσει ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Ἠδυνήθημεν νὰ σχηματίσωμεν λεξιλόγιον ἐκ τῆς γλώσσης των, ν' ἀπαρτίσωμεν συλλογὴν τῶν οἰκιακῶν σκευῶν, τῶν ἐργαλείων καὶ ὄπλων αὐτῶν. Αἱ μαγνητικαὶ ἡμῶν παρατηρήσεις δὲν ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς. Οἱ βοτανικοὶ τῆς *Βέγας* ἀνεῦρον πλεῖστα ἄγνωστα φυτὰ καὶ ἄνθη τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν. Τέλος ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ταξιδίου μας ἐπετεύχθη ἀφ' ἑκάμψαμεν τὸ ἀκρωτήριο Τσελύνσκιν καὶ διέβημεν πρῶτοι τὸ διάστημα, ὅπερ ἀποχωρίζει τὰ στόμα τοῦ Γενίσει ἀπὸ τῶν τῆς Λένας. Τοῦ λοιποῦ ὁ βορειανατολικὸς πόρος εἶνε γνωστός. Βεβαίως θὰ ἦτο προτιμότερον εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκτελέσωμεν τὸν σκοπὸν ἡμῶν εἰς δύο μῆνας, ὅπως ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸ κατορθώσωμεν—ὄφρα τινες μόλις. Ἀλλ' ὅπως δῆποτε, ἀφ' οὗ προσεχῶς θ' ἀπαλλαγῶμεν τῆς πολιρκίας ὡς πολλὰ συμπτώματα ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ ἐλπίζωμεν, δὲν παραπονούμεθα καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν μετὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐξετελέσαμεν ὠφέλιμον ἔργον.

Οἱ ὁδοιπόροι ἀκούοντες μετὰ συντόνου προσοχῆς τὰ ὑπὸ τοῦ ὀδηγοῦ αὐτῶν λεγόμενα ἐβάδιζον συγχρόνως. Ἦσαν ἤδη ἐγγὺς τῆς *Βέγας* καὶ διέκρινον τὴν πρῶραν αὐτῆς κεκαλυμμένην ὑπὸ μεγάλου ἰστιῦ ἐκτεινομένου μέχρι τῆς γεφυράς, καὶ ὅπερ ἄφινεν ὑπαίθριον μόνον τὸ ἐπίστεγον, διέκρινον προσέτι τὰς πλευρὰς αὐτῆς ὑπερασπισσομένης ὑπὸ ὑψηλῶν στρωμάτων χιόνος, τὴν ἐξάρτυσιν αὐτῆς περιορισθεῖσαν εἰς τοὺς προτόνους μόνον καὶ τοὺς ἐπιτόνους, τὴν καπνοδόχην ἐπιμελῶς διὰ πυκνῆς ὀθόνης περιβεβλημένην ὅπως μὴ διαρραγῇ ὑπὸ τοῦ παγετοῦ.

Ὁ περὶ τὸ πλοῖον χώρος ἦτο ἐτι παραδοξότερος. Ἡ *Βέγα* δὲν εὕρισκετο, ὡς θὰ ὑπέθετέ τις ἐγγεγομφωμένη εἰς συμπαγῆ κοίτην πάγου, ἀλλ' ἐκρέματο ὡς εἶπεν ἐν μέσῳ ἀληθοῦς λαβυρίθου λιμνῶν, νήσων καὶ διωρυχῶν, ἃς ἐδέησε νὰ ζευξῶσι διὰ ξυλινῶν γεφυρῶν.

— Ἡ ἐξήγησις τοῦ μυστηρίου εἶνε ἀπλοστάτη, ἀπεκρίθη ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων εἰς τὸν Ἔρικ ἐρωτήσαντα περὶ τούτου. Εἰς πᾶν πλοῖον διερχόμενον ἐπὶ μῆνας ὅλους διὰ τῶν πάγων, σχηματίζεται στρωμὰ τι ὑποτριμμάτων συνι-

σταμένων κυρίως ἐκ τῆς τέφρας τῶν γκιανθράκων. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶνε μελανότερα τῆς χιόνος καὶ ἀπορροφῶσι περισσώτερον θερμότητα, ἐπεται ὅτι ἐπιταχύνουσι τὴν τῆξιν ἢ ἐμποδίζουσι αὐτὴν ἐνεργούτα ὡς ἀπομονωτήρες ἀναλόγως τῆς πυκνότητος ἢ ἀραιότητος αὐτῶν. Ὅθεν ὅταν ἐπέρχεται ἡ παγολυσία, ἢ περιβάλλουσα τὸ πλοῖον ζώνη λαμβάνει τὴν ὄψιν ἣν βλέπετε, καὶ καθίσταται ἀληθὲς χάος μεγάλων ἢ μικρῶν κλιωμάτων, βαθεῶν ὡς χωνίων ἢ ἀβαθῶν καὶ ἐπιπέδων.

Τὸ πλήρωμα τῆς *Βέγας* ἀρκτικὴν φοροῦν στολὴν καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀξιωματικοὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου ἰστάμενοι ἔβλεπον ἐρχομένους τοὺς εὐρωπαϊοὺς ἐκείνους ἐπισκέπτας οὓς ὠδήγει πρὸς αὐτοὺς ὁ νεαρὸς ἀστρονόμος. Μεγάλῃ ἠσθάνθησαν χαρὰν ὅτε ἤκουσαν προσφωνοῦντας αὐτοὺς συνηθιστῶς καὶ ἀνεγνώρισαν τὴν δημοτικωτάτην φυσιογνωμίαν τοῦ ἱατροῦ Σβαρευγκρόνα.

Ὅτε ὁ καθηγητῆς Νόρδενσκιολδ, οὗτε ὁ πιστὸς ἀκόλουθος τῶν ἀρκτικῶν περιπλῶν αὐτοῦ πλοίαρχος Πάλενδερ εὗρισκοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου. Εἶχον ἐπιχειρήσῃ γεωλογικὴν ἐκδρομὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέλλοντες νὰ ἐπιστρέψωσι μετὰ πέντε ἢ ἐξ ἡμέρας ¹⁾. Λίαν ἐλυπήθησαν ἐκ τούτου ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, διότι ἤλπισαν, ἀνευρόντες τὴν *Βέγα*, νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν μέγαν ἐξερευνητὴν καὶ συγχαρῶσιν αὐτῷ. Ἀλλὰ τὴν διάψευσιν ταύτην τῆς ἐλπίδος ἐπηκολούθησε καὶ ἑτέρα.

Μόλις εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀξιωματικῶν ἔμαθεν ὅτι πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν *Βέγα* εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἀμερικανικὸν θαλαμηγόν ἢ ἀκριβέστερον εἶπεν ὁ ἰδιοκτητῆς αὐτοῦ Τούδωρ Βράουν. Ὁ κύριος οὗτος εἶχε κομίσῃ εἰς αὐτοὺς εἰδήσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἃς οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ ὄρμου τοῦ Κολιουτσίν ἤκουσαν μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος. Ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτοὺς τί εἶχε συμβῆ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, τὴν ἀγωνίαν τῆς Σουηδίας καὶ πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς *Αλάσκας* πρὸς ἀναζήτησίν των. Ὁ Τούδωρ Βράουν ἤρχετο ἐκ τῆς νήσου Βαγκουβέρης ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν τὸ θαλαμηγόν του ἀπὸ τριῶν μηνῶν.

— Ἀλλὰ σεῖς τὸν γνωρίζετε! ἀνέκραξε νεαρός τις ἱατρὸς ἀκόλουθος τῆς ἀποστολῆς, διότι μᾶς εἶπεν ὅτι κατὰ πρῶτον ἐπεβίβασθη ἐπὶ τοῦ πλοίου σας καὶ ὅτι σας ἐγκατέλειπεν εἰς Βρέστην διότι ἀμφέβαλλεν ἂν θὰ δυνήθητε νὰ φέρητε εἰς αἴσιον πέρας τὴν ἐπιχείρησίν σας.

— Πραγματικῶς εἶχεν ἰσχυροὺς λόγους ν' ἀμ-

¹⁾ Ἐπέστρεψαν ταχύτερον, διότι τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἰουλίου ἐπῆλθεν ἡ παγολυσία καὶ ἡ *Βέγα* μετὰ διακοσίων ἐτίκοντα τεσσάρων ἡμερῶν κάθεριν ἐν τοῖς πάγοις ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ τὸν πλοῦν αὐτῆς. Τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου ἐπέπλευσε τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ διευθυνομένη εἰς Ἰσοκαμάν.

φιβάλλη, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Ἔρικ, οὐχὶ ἄνευ ἔνδομύχου τινὸς φρικιάσεως.

— Ἐτηλεγράφησε λοιπὸν εἰς τὸ θαλαμηγόν του τὸ ὅποιον εὐρίσκειτο εἰς Βαλπαράϊζον νὰ τὸν περιμεῖνῃ εἰς τὴν Βικτωρίαν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βαγκουβέρης, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Εἶτα δὲ μετέβη καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ἀπὸ Λιβερπούλῆς εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀτμοπλοικῆς γραμμῆς καὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ὁκεανοῦ. Οὕτω ἐξηγεῖται πῶς ἔφθασε πρὸ ὑμῶν ἐδῶ.

— Σὰς εἶπε τί ἦλθε νὰ κάμῃ; ἠρώτησεν ὁ Βρέδεζορδ.

— Ἦλθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἂν εἴχομεν ἀνάγκην βοήθειας, καὶ ἔπειτα νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ ἀτόμου τινὸς ἀρετὰ παραδόξου, τὸ ὅποιον εἶχα ἐν παρόδῳ ἀναφέρειν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μου, καὶ διὰ τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι αἰσθάνεται πολὺ ἐνδιαφέρον ὁ Τούδωρ Βράουν.

Ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀντήλλαξαν βλέμμα συνεννοήσεως.

— Περὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν; Οὕτω, νομίζω, δὲν ὀνομάζεται ὁ ἄνθρωπος οὗτος; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Ἀκριβῶς. Τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ὄνομα ἔχει ἐστιγμένον ἐπάνω εἰς τὸ δέμμα του, ἂν καὶ δυσχυρίζεται ὅτι εἶνε τὸ ὄνομα φίλου του, καὶ ὅτι αὐτὸς ὀνομάζεται Τζῶν Βόουλες...

— Δύναμαι νὰ ἐρωτήσω ἂν ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἐδῶ;

— Ἀνεχώρησε πρὸ ἑξ μηνῶν ἤδη. Εἴχομεν νομίσει κατ' ἀρχὰς ὅτι ἠδύνατο νὰ μᾶς φανῇ χρήσιμος εἰς τὰς μετὰ τῶν ἰθαγενῶν σχέσεις μας ὡς γνωρίζων τὴν σαμογετικὴν γλῶσσαν· ἀλλ' ἐπέστημεν ταχέως ὅτι ἡ γνώσις αὕτη ἦτο ἐπιπολαία. Ἐπειτα δὲ ἡ τύχη ἔφερεν ὅπως ἀπὸ τὴν Καβαρόβαν ἕως ἐδῶ μὴ συγκοινωνήσωμεν διόλου μὲ τοὺς κατοίκους τῶν ἀκτῶν, τὰς ὁποίας παρεπλέομεν, ὥστε δὲν εἴχομεν ἀνάγκην διερμηνέως· ἐκτὸς τούτου αὐτὸς ὁ Τζῶν Βόουλες ἢ Πατρικίος Ὀδόνογαν ἦτο ὀκνηρὸς, μέθυσος, ἀπειθής. Ἡ διαμονὴ του εἰς τὸ πλοῖον θὰ διέφθειρε τὸ πλήρωμα. Μετ' ἀληθοῦς λοιπὸν εὐχαριστήσεως ἐδέχθημεν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὅπως τὸν ἀποβιβάσωμεν μὲ τροφὰς τινας ἐπὶ τῆς μεγάλης νήσου Λιακόβης τὴν στιγμὴν καθ' ἣν παρεπλέομεν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς ἀκτὰς.

— Πῶς; ἐκεῖ ἀπεβιβάσθη! ἀνέκραγεν ὁ Ἔρικ. Ἄλλ' ἡ νῆσος ἐκείνη δὲν εἶνε ἀκατοίκητος;

— Ἀπυλῶτως ἀκατοίκητος. Καθὼς φαίνεται τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔλαβε, διότι ἡ νῆσος εἶνε κατὰ γράμμα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὄστων μαμμουθῶν, τουτέστι ὀρυκτοῦ ἑλεφαντοστοῦ. Ἐσκέφθη ν' ἀποκατασταθῇ εἰς αὐτὴν, νὰ συλλέξῃ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ὅσον περισσότερον ποσὸν ἑλεφαντοστοῦ δυναθῇ νὰ εὕρῃ, ἔπειτα δέ, ἄμυχ ὁ χειμῶν παγώσῃ τὸν πορθμὸν ὅστις ἀπο-

χωρίζει τὴν νῆσον Λιακόβην ἀπὸ τὴν ἤπειρον, νὰ μετακομίσῃ δι' ἐλκῆθρου ὄλον τὸν πλοῦτον ἐκείνον εἰς τὴν σιθηρικὴν ἀκτὴν, ὅπως τὸν πωλήσῃ εἰς τοὺς ρώσους ἐμπόρους, ὅτινες κατ' ἔτος μεταβαίνουν εἰς ἐκεῖ πρὸς ἀγορὰν ἐντοπίων προϊόντων.

— Ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας τὰς ἀνεκοινώσατε εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Βεβαίως! Ἦρχετο ἀπὸ τόσον μακρὰν διὰ νὰ τὰς μάθῃ! ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἰατρός, οὐδαμῶς ὑποπεύων ὁποῖαν ὑψίστην καὶ ἀτομικὴν σημασίαν εἶχον διὰ τὸν πλοίαρχον τῆς Ἀλάσκας οἱ λόγοι οὗς ἀπήνθουν αὐτῷ.

[Ἐπεται συνέχεια.]

Ἡ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαὶ τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 362.]

Καὶ ὑπάρχει ἄρα γε τόπος προσευχῆς καταληγότερος τοῦ νοσηλευτηρίου ἐκείνου, ὅπου οὐδὲν ἤδη προσδοκᾶται παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, ὅπου ἐκάστη στιγμὴ νέαν συνεπάγεται βάσανον, ὅπου ἡ ἀγρυπνία εἶναι ἀγωνίας μεστή καὶ ὁ ὕπνος καθίσταται ἐπιάλτης, ἡ δὲ ψυχὴ μόνον καταφύγιον ἔχει τὸν πέραν τοῦ τάσου προορισμὸν αὐτῆς; Γυνὴ τις πάσχουσα ἐξ ἀγκυλώσεως τῶν γονάτων καὶ ἔχουσα ἐπὶ τῶν κνημῶν ἔρπητα ὀξύν, μοὶ ἔλεγεν: «Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἐπεριπατοῦσα!» Τὴν ἠρώτησα μειδιών· «Διατί; διὰ νὰ περιπατήσῃς εἰς τὸν ἥλιον;» Μοὶ ἀπεκρίθη· «Ὅχι κύριε, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐκκλησίαν.» Τῶντι, δὲν δύναται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ἔρχεται πρὸς αὐτάς. Τὴν 7ην ἐκάστης πρωίας τὰ στανιδώματα τοῦ ὑπνωτηρίου περιστρεφόμενα ἐπὶ χαλκίνων τροχαλιῶν, ἀποκαλύπτουσι παρεκκλήσιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ἀπὸ εὐπνοῦς καὶ δρασερός. Γονυπετοῦσι δὲ αἱ ἐνοικοὶ κυρίαὶ καὶ ὀπισθεν αὐτῶν αἱ ὑπρέτριαι. Ὁ ἱερεὺς ἵσταται πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ κώδων ἠχεῖ καὶ τελεῖται ἡ προηγιασμένη λειτουργία. Αἱ ἄρρωστοὶ στρεφόμεναι ἐν ταῖς κλίναις αὐτῶν, τείνουσι τὰς ἀσάρκους χεῖρας των πρὸς ἐκείνον, ὃν οἱ ἄνθρωποι ἐπικαλοῦνται καὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν κατὰ τὴν ὕψωσιν τῶν ἀγίων. Ἀνατείνονται δὲ αἱ καρδίαι, ὅταν ὁ ἱερεὺς περατῶν τὴν ἀπαγγελίαν τῆς κυριακῆς προσευχῆς, λέγει: Ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ! Μετὰ πότης εὐλαβείας ἐπιλέγουσιν· Ἀμήν! Καθότι διὰ τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας τὸ πονηρὸν εἶναι ψηλαφητὸν καὶ νυγματῶδες, τοσοῦτον δὲ φρικαλέον καὶ ἀνηλεές, ὥστε

δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔργον τοῦ κατηραμένου. Καὶ τῶντι, εἶναι ἔργον τοῦ διαβόλου, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ τῆς Ἀνατολῆς ἱστοριογράφοι. Πρέπει νὰ τοὺς ἀκούσωμεν καὶ νὰ μαθῶμεν παρ' αὐτῶν ποῦ ἐγεννήθη τὸ κακὸν τοῦτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν μυθικῶν παραδόσεων καὶ διατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐλυτρώθη εἰσέτι ἀπ' αὐτοῦ.

Ζοχὰν ὁ 5ος βασιλεὺς τῆς περσικῆς δυναστείας τῶν Πισδαδῶν καὶ ἀπόγονος τοῦ γίγαντος Καίουμαράθ, ὅστις ἦτο δένδρον πρὶν ἢ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ ὑποδουλώσῃ τὴν γῆν, ἦτο κκεκός βασιλεὺς, ἀρεσκόμενος εἰς τὰς ὀμότητας, ἵνα δὲ μὴ ὑστερήσῃ ποτὲ κακοποιῶν ἐφευρέσεων, ἐβοηθεῖτο ὑπὸ Ἐβλῆς τοῦ λιθοβλήτου, ὅστις εἶναι ὁ Σατανᾶς. Ὅτε μετὰ πρᾶλευσιν πολλῶν ἐτῶν ὁ Ζοχὰν ἀπέπεμψε τὸν Ἐβλῆν, οὗτος εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐζήτησε νὰ φιλήσῃ τοὺς ὤμους τοῦ βασιλέως. Ὁ Ζοχὰν συγκατένευσεν, εἰς ἣν δὲ θέσιν ἐτέθησαν τὰ κατηραμένα χεῖλη, ἀνεφάνθησαν δύο ἔλκη πλήρη σαρκοβόρων ὄφρων. Συνήλθον δὲ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἀπεφάνησαν ὅτι εἰς μόνον τρόπον ὑπῆρχε νὰ θεραπευθῇ ὁ βασιλεὺς Ζοχὰν, νὰ τίθηται καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῶν διαβολικῶν πληγῶν ὁ μυελὸς ἀνδρός ἄρτι φρονεθέντος. Καὶ ἐφόνευσαν πρῶτον μὲν τοὺς δεσμῶτας, ἔπειτα δὲ τοὺς ἀθῶους καὶ ἐπὶ τέλους ἤρπασαν τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἐφυλάττοντο οἱ δυστυχεῖς οἱ μέλλοντες νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς θεραπείαν τοῦ βασιλέως. Μεταξὺ ἄλλων ἐκλεψαν καὶ τὸν υἱὸν σιδηρουργοῦ τινὸς τῆς Ἰσπαχάνης ὀνομαζομένου Γαό. Οὗτος, δέσας τὸ δερμάτινον περιζώμα του ἐπὶ στελεοῦ, ἐξῆλθε κραυγάζων: «Εἰς τὰ ὄπλα!» καὶ ἐξεγείρας τὸν λαόν, συνήγαγεν ὁμάδα δυσηρεστημένων. Ἦγούμενος τῶν ἐπαναστατῶν μετέβη παρὰ τῷ Φεριδούν, υἱῷ τοῦ Ἄλκάν, ἐγγονοῦ τοῦ Πηρσιδ, καὶ ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα. Ὁ Ζοχὰν ἠττηθεὶς τὴν ἡμέραν τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἐφυλακίσθη εἰς ἐν τῶν σπηλαίων τοῦ ὄρους Δαμαβέντ, μῆπω θεραπευθεὶς, καθόσον τὸν εἶχον ἐξαπατήσει διδόντες αὐτῷ φάρμακα κατώτερα. Τῷ ὄντι, οἱ φαρμακοποιοὶ οἱ διαταχθέντες νὰ σφάζωσιν ἄνθρωπος καὶ νὰ παρασκευάζωσι τοὺς ἀνθρωπίνους μυελούς, ἄφρον ἐξ οἴκτου τὰς θύρας ἀνοικτάς ἵνα δραπετεύωσιν οἱ δεσμῶται, ἀντικαθίστων δὲ τοὺς μυελούς αὐτῶν διὰ μυελοῦ προβάτων, ὃν ὁ Ζοχὰν δὲν διέκρινεν. Οἱ δραπέται ἐφευγον διὰ κρυφίων ὁδῶν καὶ συναθροισθέντες εἰς χώρας τῶς ἀγνώστους, ἀπετέλεσαν τὸ ἔθνος τῶν Κούρδων. Ὁ Ζοχὰν εἶχεν ἀποκτήσει πολλὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα διεσκορπίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, διωχθέντα ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰράν, ὅστις ἐμίσει αὐτὰ ἕνεκα τοῦ πατρὸς των. Ἐγκατέστησαν δὲ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπου διέδωκαν τὸ διαβιβρωσκον αὐτὰ πάθος, καθότι καὶ

νῦν ἐτι, πάντες ὅσοι κατάγονται ἀπὸ τοῦ Ζοχὰν φέρουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος τὰ ἔλκη τοῦ φιλήματος τοῦ Σατανᾶ. Ὅταν ὁ Ζοχὰν, ὅστις εὐρίσκειται εἰς τὴν γείαιναν, θέλει τύχει τῆς συγγνώμης τοῦ μόνου Θεοῦ—ἐφ' ὃν εἶπαν οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Προφήτου!—τὸ νόσημα τοῦτο θέλει ἐκλείπει ἀπὸ τῆς γῆς.

Φρονῶ ὅτι ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη δὲν θέλει δεχθῆ ἄνευ ἀντιρρήσεως τὴν ἐξήγησιν ταύτην τῆς καταγωγῆς τῶν καρκίνων καὶ τῶν ὀξέων ἐρπητῶν, ἀλλ' ἡ Ἀνατολὴ βλέπουσα νόσον τοσοῦτον φρικώδη, ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς παρὰ φύσιν καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν διάβολον, τὴν ἀρχὴν ταύτην παντὸς κακοῦ. Τοῦτο ἡτολογικόν καὶ ἀνεπιλήπτου ὀρθοφροσύνης ἴδιον. Αἱ βλάβαι, ἃς ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο, εἶναι ἀπερίγραπτοι, συνεπαγόμεναι πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀποστροφὴν καὶ ν' ἀποτρέψῃ τὴν φιλανθρωπίαν, διὰ τε τῆς ὀψεως καὶ διὰ τῆς ὀσμῆς. Ὅπως κάλλιον ἐκτελέσωσι τὰ τῆς ἐλεήμονος αὐτῶν ἀποστολῆς, αἱ κυρίαὶ τοῦ Γολγοθᾶ ὑπερνεκίησαν τὴν ἀηδίαν, πᾶσαν ἀποβαλοῦσαι ἀδυναμίαν καὶ ἀποκτήσασαι καρτερίαν ὑπερβαίνουσαν τὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος νοσοκόμων. Τὰς εἶδον ἐργάζομένας καὶ δύναμαι, ἐν γνώσει, νὰ βεβαιώσω τούτο. Πρωίαν τινὰ τοῦ Ἀπριλίου ἐφθασα εἰς τὴν ὁδὸν Λουρμὲλ μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἰατροῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρὸς, οἱ δὲ ὑψηλοὶ καὶ λευκοὶ τοῖχοι τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ κινητὸς οἰκίσκος, ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενοι, καθίστων φαιδρότεραν τὴν ὄψιν τοῦ καταστήματος: Παρῆσαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐνοικοὶ κυρίαὶ καὶ ἐκ τῶν συμβοηθῶν τινες ἐξ ὄλων τῶν Παρισίων ἐλθοῦσαι, ἵνα μὴ ὑστερήσωσι τοῦ καθήκοντος, 23 τὸν ἀριθμὸν. Περιβεβλημένα τὰ περιχειρίδια καὶ τὸ λευκὸν περιζώμα ἐπὶ τῆς μελαίνης ἐσθῆτος, τῆς ἀποτελούσης τὴν στολὴν τῶν χηρῶν καὶ κρατοῦσαι λαβίδα πρὸς ἐξαγωγήν μοτοῦ, συνωμίλου καὶ περιεπάτου ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ νοσηλευτηρίου, ἀνήμενοσαι τὴν ὀρισμένην ὥραν, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸ ὑπνωτήριον. Ἐπὶ τοῦ στήθους φέρουσι τὸν ἀργυροῦν σταυρόν, ὅστις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ δακτύλου ἓνα μόνον δακτύλιον, ἐκείνον, τὸν ὅποιον ὁ ἱερεὺς ἠύλογησε τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ὅτε ἐγεννήθη ἡ ἐλπίς, ἣν ἀφιπταμένην ἀντικατέστησεν ἡ πίστις καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἐὰν οἱ ποτὲ δοῦκες, πρίγκιπες, μαρκήσιοι, ἀνώτεροι λειτουργοὶ καὶ ἀξιωματικοί, μεγάλοι βιομήχανοι, δύναται νὰ ἴδωσι πῶς διάγουσιν αἱ χῆραι αὐτῶν, βεβαίως λογίζονται εὐτυχεῖς διότι ἐνεπιστεῖθησαν αὐταῖς τὴν τιμὴν τοῦ ὀνοματὸς των καὶ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν υἱῶν των. Καὶ ἐὰν μὲν αἱ ἐπιφανεῖς κυρίαὶ ἤρχοντο ἅπαξ κατὰ τύχην, ἵνα ἐπιδέσωσι τὰς πληγὰς τῶν ἐν τῷ νοσηλευτηρίῳ ἀνιάτων, ἢ τοιαύ-

τη πράξις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς συντριβῆς ἢ ἐπιδείξεως ἰδία, ἀλλ' ἔρχονται μετ' ἐπιμονῆς εἰς ὠρισμένες ἡμέρας καὶ πολλάκις τῆς ἐβδομάδος, τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον ἡρωϊκῆς τῶ ὄντι καρτερίας.

Αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑπνωτήριον ὅπου τὰς ἠκολούθησα. Πᾶσαι ἐγονάτισαν κλίνουσαι τὰς κεφαλὰς, μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήγγειλε βραχεῖαν προσευχὴν, ἧς ἐνθυμούμαι τὴν τελευταίαν μόνον φράσιν. «Εὐδόκησον, Δέσποτα, νὰ χορηγήσῃς εἰς μὲν τοὺς ἀρρώστους ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν, εἰς ἡμᾶς δὲ τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.» Ὡς πρὸς τὰς κυρίας, φρονῶ ὅτι ἡ δέησις των εἰσηκούσθη. Ἐγειρόμεναι πλησιάζουσι τὰς ἀρρώστους. Ὁ ἰατρός, Εὐγένιος Λεγράν, ὅστις μοὶ εἶχε δώσει εὐμενῶς τὴν ἄδειαν νὰ τὸν συνοδεύσω, μετέβαινε ἀπὸ κλίνης εἰς κλίνην, γράφον συνταγὰς, ἐμψυχῶν τὰς ἀθυμοῦσας καὶ ἐμπνέων ἐλπίδας, εἰς ἃς οὐδόλως ἐπίστευεν. Εἰς πολλὰς νόσους, αἱ τοιαῦται ἀπατηλαὶ ἐπαγγελίαι, ἀποτελοῦσι τὸ αἰσθητικὸν μέρος τῆς θεραπείας. Περιπατῶν παρὰ τὸν ἰατρὸν καὶ ἀκούων τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐξηγήσεις, παρετήρουν τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐθαύμαζα τὸ γλυκὺ καὶ εὐστροφὸν τῶν χειρονομιῶν των. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἐργαλεῖον τελειότερον τῆς χειρὸς ἐπιδείξιου γυναικός. Οἱ μακροὶ ἐκείνοι δάκτυλοι, οὓς κατέστησεν εὐκαμπτοτέρους ἢ λεπτὴ ἔργασια, δι' ἧς συνήθως καταπολεμοῦσι τὴν ὀκνηρίαν, μετὰ θαυμασίας ἀβρότητας ἐγγίζουσι τὰς πληγὰς χωρὶς νὰ ἐρεθίζωσιν αὐτάς, τὰς πλύνουσι, τὰς περιτυλίσσουσι διὰ ταινιῶν καὶ θωπεύουσι τὴν πάσχουσαν ἀφοῦ περατωθῆ ἡ ἐπίδεσις. Τὸ ἔργον εἶναι ἀπεχθές καὶ ὁμως οὐδεὶς ἤθελε πιστεῦσαι τοῦτο βλέπων τὰς ἐκτελούσας αὐτό.

Ἰστάμενος παρὰ τὴν κλίνην τοῦ κορασίου, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ἀναλυόμενον, ἐθεώρουν μετὰ θαυμασμοῦ τὰς ἐπίδουσας αὐτὸ χεῖρας. Ὁμοίαι πρὸς ἐλεφαντίνους ἀτράκτους, εἶχον ἄυλον οὕτως εἰπεῖν εὐκίνησιαν καὶ εὐκαμπίαν, μετὰ μυρίων προφυλάξεων ὑπαίρουσαι, χωρὶς νὰ προξενήσωσιν αὐτῇ πόνον, τὰ, ὡς δέμα βεβρεγμένου πανίου, ἀπαγῆ ἐκείνα μέλη. Οἱ ἐπίδεσμοι ἐφαίνοντο οἰονεῖ ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτυλισσόμενοι, ὡς νὰ ἐκράτει αὐτοὺς μαγικὴ τις χεὶρ. Ἡ μικρὰ ἄρρωστος μόλις ἠσθάνετο ὅτι τὴν περιτύλισσον διὰ μοτοῦ. Δὲν εἶναι δὲ ἀσθενεῖς αἱ χεῖρες αὐταί, ἀλλ' ἔχουσι ταχύτητα διαρκῆ μὴ στερουμένην ρώμης. Καὶ βεβαίως δύνανται νὰ χαλιναγωγήσωσιν ἵππον, ὅστις ἐρεθίζεται καὶ γίνεται ἀτίθασσος, ὅτε κατὰ τὴν θήραν ἠγούσιν αἱ σάλπιγγες. Ὡς θηρήτερα, ἦν μὴ ὀνομάζων ἐνταῦθα, μετὰ συγκινήσεως ἐθεώρουν, βεβαίως δὲν ἐζητεῖτε τὸν Ἐνδυμίονα παρὰ τὰς καρκινώδεις ἐκείνας κλίνας.

Ὁ Ζουανβίλ διηγεῖται ὅτι, ὅτε ὁ Ἅγιος Λουδοβίκος ἐλάμβανε ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ πτώματα τῶν ἐκ πανώλους ἀποθησκόντων, ἵνα μεταφέρῃ

αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ἐσυνοδεύετο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τύρου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δαμιέτης, οἵτινες μετὰ τοῦ κλήρου αὐτῶν ἐψάλλον τὴν νεκρῶσιμον ἀκολουθίαν. Οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ στρατιῶται φοβούμενοι τὸ μόλυσμα καὶ πνιγόμενοι ὑπὸ τῆς δυσωδίας, ἐκράτουν τὰ βινόμακτρα ἐπὶ τοῦ προσώπου. «Ἄλλ' οὐδέποτε ἐθεάθη ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβίκος ἀποφράττων τὴν βίνα αὐτοῦ, τοσοῦτον καρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς ἐξετέλει τὸ ἔργον.» Καὶ αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ «δὲν ἀποφράττουσι τὴν βίνα αὐτῶν,» πλησίον δὲ κλινῶν τιῶν τὸ τοιοῦτον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ. Ἐνώπιον τῶν γυναικῶν ἐνεκαρτέρησα καὶ ἐγώ, ἀλλὰ πολλάκις ἠσθάνθη ἑμαυτὸν ὠχρῶντα. Οὐ μόνον δὲ ἀλλάσσουν τὰς πληγὰς, ἀλλὰ προσέτι ἀφαιροῦσι τὰς καλύπτρας τῶν ἀρρώστων, καὶ λύουσαι τὴν τραχεῖαν κόμην, ὅπου νομίζετε ὅτι βλέπετε εἰσέτι τὴν κραῦραν τῶν νηπίων, κτενίζουσι καὶ καθαρίζουσι αὐτὴν, οὔτε τὴν κεφαλὴν ἀποστρέφουσαι οὔτε ἀηθίαν ἐκδηλοῦσαι, ἀλλὰ ἀκρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς ὡς ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβίκος. Γνωρίζω πολλοὺς ἄνδρας ἐκ τῶν μάλιστα εὐτόλμων, οἵτινες ἤθελον μικροψυχήσει. Αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι γυναῖκες εἰθισμέναι εἰς τὴν τοῦ βίου πολυτέλειαν ἢ τοῦλάχιστον εἰς πραγματικὴν εὐζωίαν, αἱ πλεῖστον νευρικὸν σύστημα, τὸ παρὰ ταῖς Παρισιναῖς ἐπικρατοῦν, πολλάκις δὲ βεβαίως ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ἐξήνεγκον τρόμου φωνὴν βλέπουσαι μὴν τινα ἢ ἀράχνην. Ὅπως γίνωσιν ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἀπτόητοι, ὑπερνήκησαν ἑαυτάς, τῆς δὲ νίκης ταύτης μόναι δύνανται νὰ ἐκτιμῆσωσι τὸ μέγεθος. Καὶ ἤθελον ἀρὰ γε κατορθώσῃ νὰ δαμάσωσι τὴν ἰδίαν φύσιν καὶ νὰ καταβάλωσι πᾶν αἰσθημα ἀποστροφῆς, ἐὰν δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῆς πίστεως;—Ὅχι.

Κατὰ τὴν νεανικὴν μου ἡλικίαν εἶδον ποτὲ δύο κυανοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους δὲν ἐλησμόνησα. Οὐδέποτε ἠνθησαν ὠραιότερα ἴα, οὐδέποτε βλέμμα ἐξέφρασε τοσαύτην γλυκύτητα. Ἡ γυνή, τῆς ὁποίας ἐφώτιζον τὴν μορφήν, ἦτο χαριεστάτη. Ἡ μέλαινα κόμη τῆς, ὁ γέλως τῶν ἐρυθρῶν χειλέων, ὃν καθίστα θελκτικώτερον ἢ λαμπρότης τῶν ὀδόντων, οἱ περικαλλεῖς ὤμοι, ὁ εὐκαμπτος τράχηλος καὶ τὸ εὐσῶμον ἐν γένει, ἀπετέλουσαν σπανίαν καλλονήν, ἣν πάντες ἐθαύμαζον ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ὄνομά τῆς. Ἄρτι νυμφευθεῖσα, εἶχεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν ἀπαστράπτουσαν τῆς εὐδαιμονίας αἴγλην, τὴν ὅποιαν οὐδὲν δύναται ν' ἀμαυρώσῃ. Διὰ φωνῆς ἀκριβοῦς καὶ εὐήχου ἐψάλεν ἄσμά τι καὶ ἐχειροκροτήθη οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀπολαύσασα θρίαμβον. Πολλάκις κατὰ τοὺς νεανικοὺς μου ξεμβασμοὺς ἀνεμνήσθη τῆς ἐσπέρας ἐκείνης καὶ τῆς νεαρᾶς ἐκείνης καὶ ἐπιχαρίτου, γυναικός, τὴν ὅποιαν δὲν

εἶδον πλέον. Τίς ἐξ ὑμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔαρος δὲν εἶδε τοιαύτην τινὰ ὄπτασιαν; Τίς δὲ βλέπων αὐτὴν ἀφανίζομένην, δὲν εἶπε καθ' ἑαυτὸν: Ἐν αὐτῇ ἐκεῖτο ἴσως ἡ εὐδαιμονία; Ἐνόητε ὠμίλου περι αὐτῆς. Τί γίνεται; Ἐγίνωσκον ὅτι διῆγε βίον ἄμεμπτον καὶ ἀσπίλωτον καὶ αὐτῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπονοίας ἀνωτέρα. Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς ἐξησθένησε καὶ βαθμηδὸν ἐσβέσθη ἢ ἀπεκοιμήθη ἐν τινι γωνίᾳ τῆς μνήμης μου. Εὐρισκόμην ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς ὁδοῦ Λουρμὲλ παρὰ τὴν κλίνην ἀρρώστου, τῆς ὁποίας τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καταβιβρώσκει ὁ καρκίνος καταστρέψας ἤδη τὰ ὅσῃ τῆς χειρὸς. Ἡ περιθάλπουσα αὐτὴν νοσοκόμος μοὶ εἶπε: «Πάσχει ἐνίοτε δεινῶς.» Ἠτένισα τὴν προσαγορευομένην με, συννητηθέντων δὲ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν, ἀνεγνώρισα τοὺς ἐδικούς τῆς. Ἡ ὄπτασία τῆς νεότητός μου εἶναι τὴν σήμερον κυρία τοῦ Γολγοθᾶ.

Δὲν περιθάλπονται δὲ μόναι αἱ ἄρρωστοι αἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ γινόμεναι δεκταί, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξῶθεν, ὅσαι μὴ περιπεσοῦσαι εἰς ἀκίνησιαν, ἐνεκα τοῦ πάθους αὐτῶν, ἔρχονται εἰς τὸ κατάστημα διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἰατρὸν. Ἀφοῦ περατωθῆ ἡ ἐργασία τοῦ νοσοκομείου αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιμελοῦνται αὐτῶν, ἀλλάσσουν τὰς πληγὰς τῶν καὶ κτενίζουσαι καὶ πλύνουσαι αὐτάς, ὅπερ οὐδόλως εἶναι περιττόν. Ἰσως δὲ δίδεται αὐταῖς κρυφίως καὶ ἀργυρίον τι, ἵνα πορισθῶσι τροφὴν θρησκευτικώτεραν τῆς συνήθους τροφῆς τῶν πτωχῶν. Πολλαὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τὴν πρωίαν ἐπισκέπτονται τὸ ἴδρυμα τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπως τύχῳσι περιθάλψεως, ἐπανέρχονται εἰς αὐτὸ ὀριστικῶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἀγόμεναι πάθους καὶ κατακλινόμεναι, οὐδέποτε πλέον ἐγείρονται. Ἡ προσέλευσις αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπίδουσεως εἶναι ὡς τι προοίμιον τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν ἐν τῷ καταστήματι διαμονῆς. Περιέργον εἶναι νὰ παρατηρήσῃ τις τὰς δυστυχεῖς ταύτας—τὰς τε ὑποτρόφους καὶ τὰς ἐκτός, ὅταν αἱ κυρίαί πλησιάζωσιν ὅπως ἀφαιρέσωσι τοὺς ἐπίδουμους καὶ ἀνανεώσωσι τὸν μοτόν, καθότι ἔχουσι προτιμήσεις προδήλους. Ἰδιοποιηθεῖσαι, οὕτως εἰπεῖν, κυρίας τινάς, φαίνονται μὴ στέργουσαι ἄλλας. Μία ἐξ αὐτῶν ἔχει τοιαύτας συστολάς τοῦ νοσοῦντος βραχίονος ὡσάκις πλησιάζῃ νοσοκόμος μὴ εὐκρεστοῦσα αὐτὴν, ὥστε ἡ ἐπίδεσις καθίσταται ἀδύνατος. Αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ αἱ μᾶλλον ἐπιζήτητοι, αἱ μᾶλλον ἐπιθυμηταί, εἶναι αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀριστοκρατίαν. Ἄρκει νὰ εἶναι τις δούκισσα ἢ πριγκίπισσα, ὅπως ζητεῖται ἐκ πασῶν τῶν κλινῶν. Ἡ ἄρρωστος, ἣν ὑπηρετεῖ ἐπιφανῆς τις κυρία, δὲν δύναται ν' ἀποκρίψῃ τὴν εὐχαριστήσιν τῆς.

Μία τις πάσχουσα ἐκ καρκίνου καὶ ἔχουσα φιλολογικὰς ἀξιιώσεις, λέγει ἀσμένως: «Ἡ δού-

μισσα ἦλθε σήμερον μετὰ τὸ ἀγγλικὸν ἀμάξιόν τῆς, αὐτὴ μετὰ περιποιήθη, ἦτο δὲ χαριεστάτη!» Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ὁ καρκίνος ἔχει τὰς ματαιότητάς του!

Καθ' ἐκάστην, εἰς τὰς 9 τῆς πρωίας καὶ εἰς τὰς 8 Μ. Μ. ἀλλάσσονται οἱ ἐπίδεσμοι τῶν ἀρρώστων, ἐκτός δὲ τούτου, ἐπίδουνται κατ' ἐπανάληψιν αἱ πληγαί, ὧν ἡ σῆψις βαίνει ταχέως καὶ δὲν καταστέλλεται. Ἐτερον δὲ οὐδέν; Ναί.

Οἱ ἐπίδεσμοι, τὰ σπληνία, ὅλα τὰ πανία, τὰ ὅποια ἐπιὸν τὸν ἰχῶρα τῶν καρκίνων, δὲν μένουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ στέλλονται ὅσον τάχιστα εἰς τὴν πλύντριαν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διαλεχθῶσι, νὰ χωρισθῶσιν εἰς εἶδη, νὰ συναχθῶσιν εἰς δέματα περιέχοντα ὠρισμένον ἀριθμὸν, ἐπιτρέποντα ἀσφαλῆ καὶ ταχεῖαν τὴν ἐξέλεξιν, καθότι ἐν τοιοῦτῳ νοσοκομείῳ, τὰ παλαιὰ πανία εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης. Τίς ἐκτελεῖ τὴν ἀπεχθὴ ταύτην ἐργασίαν; Αἱ ὑπηρετρίαι ἴσως, χωρὶς αἱ ἥμισυ ἐπίδεκτικαὶ ἀηθίαι, αἱ ὅποια εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐσάρονον τὸν ὀρνιθῶνα καὶ ἐκαθάριζον τὸ χοιροκομεῖον καὶ ἐσκαπτον αὐλακὰς διὰ τὴν βουστὴν κόπρον;—Ὅχι, ἀλλ' αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου, δύο ἐξ αὐτῶν ἐκάθητο ἐπὶ χαμηλῶν σκιμπόδων ἐνώπιον δυσώδους κορίνου, κομφαί, μειδιῶσα, ἔχουσαι δὲ ἐνίοτε ἐπὶ τῶν χειλέων τὴν ἐλαφρᾶν πνοὴν τῆς ἀποδιώκουσαν ὁσμὴν ὀχληρᾶν καὶ μετὰ χάριτος κινῶσαι τὰς χεῖρας. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀγίας Ἐλισάβετ ὁ κόρινος ἤθελε πληρωθῆ βόδων.

Οἱ θάλαμοι τῶν ἐνοικουσῶν κυριῶν ἔχουσι τι τὸ προσωπικόν, ὡς ἤδη παρετήρησα, ἐτι δὲ μᾶλλον ἐκάστη νοσοκόμος ἔχει προσωπικότητα ἰδίαν, διὰ τε τοῦ βαδίσματος, τῶν κινήσεων καὶ τῆς στάσεως διακρινομένης τῶν ἄλλων. Κοινὸν ἔχουσι μόνον τὸ λευκὸν περιζῶμα καὶ τὰ λευκὰ περιχειρίδια ὡς ἐκ τούτου ἔχουσι τύπον ἴδιον, μὴ ἐπιτρέποντα νὰ συγχέωμεν αὐτάς μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν θρησκευτικῶν σωματείων, παρ' αἱ τὰ πάντα εἶναι ὁμοιόμορφα, ἡ ἐσθῆς καὶ τὸ περιτραχήλιον, αἱ χειρονομίαι καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἐκφρασις, τὸ βλέμμα καὶ τὸ μειδιάμα. Ὁ ἴδων μίαν μοναχὴν, τὰς εἶδε πάσας. Ἄλλ' αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἔχουσιν οὕτω αὐταὶ δὲν ἀπηνήθησαν οὔτε τὸ ὄνομά των οὔτε τὰς εἴσεις των. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν τὴν μὲν ἐσπέραν διέρχονται διασκεδάζουσαι εἰς τινα χορὸν ἢ εἰς τὸ θέατρον, τὴν δὲ πρωίαν ἴστανται παρὰ τὴν κλίνην τῶν ἐκ καρκίνου πασχουσῶν, τακτοποιῶσαι τὰ σκεπάσματα καὶ σπογγίζουσαι τὰς δυσώδεις τῆς φαγεδαίνης πληγὰς. Διαφαίνεται δὲ ἡ τοῦ ἤθους αὐτῶν εὐγένεια ἐν τῷ τρόπῳ καθ' ὃν γονυπετοῦσι πρὸς προσευχὴν, ἐν τῇ χάριτι, μεθ' ἧς τινάσσουν τὸν μοτόν καὶ συνταράττουσι τὰ προκεφάλαια, ἐν τῇ μελωδικῇ φωνῇ,

μεθ' ἧς παρηγοροῦσιν ἄρρωστον τινὰ λέγουσαν·
"Αχ! πόσον ὑποφέρω!" Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀντίθεσις μεταξύ τῶν ἐπιφανῶν νοσοκόμων καὶ τῶν βασανιζομένων δυστυχῶν, τὰ ὁποῖας περιθάλλουσι, ὥστε βλάβως μὲ συνεκίνησε. Καθόσον προβαίνω εἰς τὰς παρούσας μελέτας, ἀφαιρῶν τοὺς πέλους τοὺς καλύπτοντας τὰ ἔργα τῆς ἰδιωτικῆς ἀγαθοεργίας καὶ εἰσδύων εἰς τὰ μυστήρια τῆς ὀδύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πίστεως, τοσοῦτω μάλλον πείθομαι ὅτι ἡ παραβολὴ τοῦ κακοῦ πλουσίου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν οὐδ' εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν.

Maxime Du Camp.

Μετάφρ. ΒΑΙΖΗΣ Σ. ΣΟΥΤΕΟΥ

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΪΝ

Ἡ διάσημος κλειδοκυμβαλιστὴς Ἀντώνιος Ρουβινστάιν ἐγεννήθη τῷ 1829 εἰς χωρίον τι τῆς Μολδαβίας, ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς Ρωσίας καὶ Βεσσαραβίας. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ μικρὸν μετὰ τὴν γέννησίν του ἀποκατέστησαν εἰς Μόσχαν ἰδρύσαντες ἐργοστάσιον μολυβδίδων, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδουκίμησε. Ἐν τούτοις ἤσκουν τὸ μικρὸν αὐτῶν ἐμπόριον ἐντίμως χρησιμεύοντες εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπόδειγμα φιλοπονίας καὶ εὐθύτητος.

Ἡ μήτηρ ἔπαιζε κλειδοκύμβαλον, ἡγάπα πολὺ τὴν μουσικὴν, καὶ ἐδίδασκε τὰ πρῶτα αὐτῆς στοιχεῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ἀντωνίου. Ἀλλὰ βλέπουσα τὰς ἐκτάκτους αὐτοῦ προόδους ἔκρινε φρόνιμον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰς συμβουλὰς εἰδικοῦ τινος καθηγητοῦ. Ὁ καθηγητὴς οὗτος τοσοῦτον ἐνθουσιάσθη ἐκ τῆς δεξιότητος φύσεως τοῦ παιδὸς ὥστε ἀφωσιώθη εἰς τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ, οὕτω δ' ἐν ἡλικίᾳ ἑννέα ἐτῶν ὁ Ρουβινστάιν ἔπαιζεν ἐν ἐσπερίσι καὶ συναυλίαις, ὡς ἄλλοτε ὁ Μότσαρτ. Οἱ γονεῖς του ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιτυχίας ἀπεφάσισαν νὰ εὐρύνωσι τὸν κύκλον αὐτῆς, ὅθεν τῷ 1840 συνώδυσαν τὸν μικρὸν κλειδοκυμβαλιστὴν εἰς περιοδείαν ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις.

Ὁ Λίστ, ὅστις περιέτρεχε τότε θριαμβεύων πάσας τὰς πρωτεύουσας, παρέστη εἰς τινὰς τῶν συναυλιῶν τοῦ μικροῦ Ρουβινστάιν καὶ θερμῶς ἐπήνεσεν αὐτόν· προεῖπε τὸ ἐνδοξον αὐτοῦ μέλλον παρασχῶν ἅμα αὐτῷ καὶ τινὰ μαθήματα.

Σήμερον ὁ Λίστ γηράσας πλέον καὶ σπανιώτατα ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ κοινὸν ἀκούει μετὰ χαρᾶς τὰ ἔργα αὐτοῦ μουσουργούμενα ὑπὸ τοῦ Ρουβινστάιν καὶ λέγει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ὅτι ὁ ῥώσσοσ μουσικὸς ἐκτελεῖ ἀσυγκρίτως κάλλιον αὐτοῦ τὰ ἴδια ἔργα του, τοὺς δὲ παρακαλοῦν-

τας νὰ παίξῃ τεμάχιόν τι παραπέμπει εἰς τὸν ἐπὶ μικρὸν μαθητὴν του.

* *

Κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ Ρουβινστάιν διὰ τῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς ἤρατο θριάμβους, ἡ μήτηρ του ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ τὸν υἱὸν τῆς ἀληθῆς μουσικόν, κατὰ τὴν ἐκ Βερολίνου δὲ διαβασίαν τῆς συνεβουλεύθη τὸν Μαγερμπέερ περὶ τῆς ἐκλογῆς ἱκανοῦ διδασκάλου μελοποιῆς. Ὡς τοιοῦτον συνέστησε ὁ περιώνυμος μελοποιὸς τὸν Δέν, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη ἡ μήτηρ τοῦ Ρουβινστάιν τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀντωνίου, ὡς καὶ τοῦ μικροτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου.

Ὁ Νικόλαος ἐδείκνυε μείζονα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δεξιότητα περὶ τὴν μελοποιίαν, ἂν πιστεύσωμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις ἔλεγεν ἐπὶ τούτῳ: «Οὐδὲν ἐξεδήλου ἐν ἐμοὶ ἱκανότητα περὶ τὸ μελοποιεῖν. Ἐγγραφον μεγάλα κατ' ὄγκον ἔργα, μελοδράματα συμφωνίας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν ἀπλοῦς μελωμῆνος χάρτης. Ὁ ἀδελφός μου τούναντιον ἐδείκνυεν μείστην ἱκανότητα.»

Δυστυχῶς ὁ πατὴρ τῶν δύο νεαρῶν μουσικῶν ἀπέθανε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην περίοδον τοῦ σταδίου των, οἱ δὲ δύο ἀδελφοὶ ἀφέντες τὰς μουσικὰς σπουδὰς ἠναγκάσθησαν νὰ μεριμνήσωσι περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν. Ὁ μὲν Νικόλαος ἐπέδωθε εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐν ᾧ ὁ Ἀντώνιος μετέβη εἰς τὴν Βιέννην ὅπου ἐπὶ ἔτη παρῆνθε μαθήματα κλειδοκυμβαλοῦ ὅπως ζήσῃ.

Ἡ τέχνη ἐμελλε ν' ἀνακτήσῃ αὐτοὺς βραδύτερον καὶ συναυψώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀμφοτέρους περιωπὴν, τὸ μὲν ἔνχ ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὄρειοῦ τῆς Πετρούπολεως, τὸν δ' ἕτερον ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὄρειοῦ τῆς Μόσχας.

* *

Τῷ 1848 ἔνεκα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Πρωσίας ἐγερθεισῶν ταραχῶν, ὁ Ρουβινστάιν ἐγκατέστη εἰς Πετρούπολιν, ὅπου ἔδωκε πολλὰς συναυλίαις καταστησάσας αὐτὸν προσφιλέστατον ἐν τῇ ῥωσικῇ κοινωνίᾳ. Ἀναλαβὼν θάρρος ἠθέλησε νὰ μετρήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ ὡς μελοποιὸς. Τότε δ' ἔγραψε τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελοδράμα ὁ Διηγητὴς τοῦ Δόν, τὸ ὁποῖον παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας τῷ 1852.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παύει ὁ δυσχερὴς καὶ καματηρὸς περὶ τοῦ βίου ἀγὼν τοῦ Ἀντωνίου Ρουβινστάιν. Ἡ ὑψηλὴ κοινωνία ἀγαπᾷ καὶ τιμᾷ αὐτόν, τοῦ λοιποῦ εἶνε περιζήτητος πανταχοῦ. Τοὺς μουσικοὺς αὐτοῦ θριάμβους συνεχίζει καὶ ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνο.

ΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ

Τὸ ἐν Ἀφρικῇ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαϊῶν μετὰ τῶν ἰθαγενῶν τοσοῦτον ἐπέξετάθη, ὥστε πολλάκις παρέστη χρεία νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ προαγωγή καὶ κανονισθῇ τακτικῶς ἡ λειτουργία αὐτοῦ διὰ συνθηκῶν μετὰ τῶν μαῦρων βασιλέων ἢ φυλαρχῶν. Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι ἐν Εὐρώπῃ ἀμφισβητοῦσι τὴν χρησιμότητα τοιούτων συνθηκῶν, ἰσχυρίζομενοι ὅτι οἱ μαῦροι πρὸς οὐδὲν λογίζονται τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις, ὡν τὴν τήρησιν ἐπιβάλλουσι αὐτοῖς ἔγγραφα συμβόλαια. Ὡς ὁμως παρατηρεῖ τις ἐν τῇ Γερμανικῇ ἀποικιακῇ ἐφημερίδι (Deutsche Kolonialzeitung) ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἐλέγχει ἀγνοίαν παντελῆ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν προλήψεων τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ μαῦροι ὑπολαμβάνουσι πᾶν ἔγγραφον ὡς ἱερόν τι καὶ μυστηριῶδες πρᾶγμα, ἔχον ἀφ' ἐαυτοῦ τὴν δύναμιν νὰ τιμωρήσῃ σκληρῶς τοὺς παρασπονδούντας. Ὁ μαῦρος ὁ πωλῶν εἰς εὐρωπαϊκὸν τι πρακτορεῖον φοινικέλαιον ἢ σπόρους φοινίκου ἢ ἐλέφαντα, λαμβάνει πολλάκις ἀντὶ χρημάτων ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἐν ἧ σημειοῦται τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ ἡ συμπεφωνημένη ἀξία αὐτοῦ. Θάμβος δὲ καὶ ἠρησκευτικὸς φόβος καταλαμβάνει αὐτόν, ὅταν παρουσιάζων τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ χάρτου εἰς ὑποκατάστημα τοῦ πρακτορεῖου ἐν ἄλλῳ τόπῳ, βλέπῃ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου ὁ Εὐρωπαῖος μαθάνει πόσον φοινικέλαιον ἐπωλήθη καὶ πόσα δικαιοῦται νὰ λάβῃ ὁ πωλήσας. αὐτὸς ἔχων τὴν μαγικὴν δύναμιν νὰ ἀποκαλύπτῃ μυστηριωδῶς καὶ ἀφώνως τὰ γενόμενα, ἔχει βεβαίως καὶ τὴν ἰσχύν νὰ ἐξοντώσῃ αὐτὸν ἀδικοῦντα.

Διὰ τοῦτο αισθάνονται μείζονα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σεβασμὸν πρὸς τὰς συνθήκας. Γράφονται δ' αἱ τοιαῦται συνθήκαι συνήθως ἐπὶ χάρτου παχέος καὶ στιλπνοτάτου, καλλιγραφικῶς, καὶ κάτωθεν αὐτῶν δεξιόθεν μὲν ὑπογράφει ὁ συναλλασσόμενος Εὐρωπαῖος, ὁ διερμηνεὺς καὶ οἱ συνέταιροι αὐτοῦ, ἀριστερόθεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἢ ὁ φυλάρχης καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ φυλῇ. Δὲν εἶναι ὁμως εὐκόλον οὐδὲ σύνθηες ἔργον ἡ ὑπογραφή. Ὀλίγιστοι εἶναι οἱ ἀρχηγοὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ὑπογράψωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαράττουσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀκόμη ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσι γράφει μὲν τὴν ὑπογραφὴν των ὁ Εὐρωπαῖος, αὐτοὶ δ' ἐγγίζουσι διὰ τοῦ δακτύλου τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τηροῦσιν οἱ μαῦροι εὐλαβὴ σιγὴν, μετὰ πολλῆς δ' ἐπιστημότητος προσέρχονται πρὸς ὑπογραφὴν, συνκισθάνομενοι εἰς ἄκρον τὴν ἱερότητα τῆς πράξεως. Αἱ συνθήκαι συντάσσονται εἰς διπλοῦν, ὡν τὸ ἕτερον ἀντίγραφον κρατεῖ ὁ φυλάρχης ἐπιδεικνύων

Ἀλλὰ δὲν κοιμᾶται ἐπὶ τῶν δαφνῶν του, ἐργάζεται καὶ παράγει συντόμως. Ἐν ἤττονι τῶν δέκα ἐτῶν χρονικῷ διαστήματι ἔγραψε πενήκοντα ἔργα, ὧν τινὰ ἔχουσι οὐ μικρὰς διαστάσεις· πρὸς ἄλλοις τέσσαρα μελοδράματα, τέσσαρας συμφωνίας, δύο συναυλίαις, πέντε φαντασίας διὰ κλειδοκύμβαλον καὶ ὄρχηστραν.

Σήμερον τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς ἑκατὸν ἐπτά· ὁ τσάρος ἀπένευεν αὐτῷ τῷ 1869 τὸ παράσημον τοῦ Βλαδιμήρου (τοῦτ' ὅπερ ἀνύψωσεν αὐτόν εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπατριδῶν)· πρότινος δὲ διωρίσθη αὐτῷ ἀρχηγός, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ θέσιν ἐν ταῖς τελεταῖς μετὰ τοὺς ἐκ βασιλικοῦ αἵματος πρίγκιπας.

Οὕτω ὁ ἄνθρωπος οὗτος τοῦ λαοῦ, ὁ ἄλλοτε δουλοπάροικος, ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἱκανότητος ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὑψίστας τιμὰς τῆς χώρας αὐτοῦ.

* *

Ἡ μνήμη τοῦ Ρουβινστάιν εἶναι τι ἐξοχον. Ὁ διάσημος μουσουργὸς παίζει πάντοτε ἐκ μνήμης, ἔν δ' ἀναλογισθῇ τις ὅτι συνήθως μουσουργεῖ ἐπὶ τρεῖς τοῦλάχιστον ὥρας δύναται νὰ ὑπολογίσῃ πόσα μουσικὰ τεμάχια εὐρίσκονται ἐναποθηκευμένα ἐν τῷ ἰσχυρῷ του ἔγκεφάλῳ.

Τούτου δ' ἔνεκα ἠδυνήθη ἐν ταῖς συναυλίαις, ἄς πρότινος ἔδωκεν ἐν Παρισίοις, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπιθεώρησιν ὄλων τῶν φάσεων τῆς μουσικῆς τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου πρὸ αὐτοῦ κειμένου. Ὡστε εἰ καὶ διατρέχει τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ τὴν ὄρασιν, ὁ Ρουβινστάιν ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ παύσῃ μουσουργῶν.

Ὁ ἔγκριτος μελοποιὸς τοῦ Σιγούρ Ἑρνέστος Ρεγιέ ἰδοῦ πῶς χαρακτηρίζει τὴν μουσικὴν μεγαλοφυίαν τοῦ Ρουβινστάιν:

«Ἐκαστος ἀπέρχεται τῶν συναυλιῶν τούτων κατὰπληκτος, τεθαμβωμένος ἐκ τῶν ἀστραπῶν αἰτινες ἀναθρώσκουσιν ἐκ τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ ὑποχειρίου καὶ ὑποδεδουλωμένου εἰς αὐτόν. Τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεως καὶ μαγείας ἦν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἶναι ὅτι δὲν μεριμνᾷ οὔτε περὶ τῶν χειρονομιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς στάσεως, οὔτε περὶ οὐδενὸς ἄλλου· ἡ μόνη αὐτοῦ μέριμνα, ἡ μόνη τῆς θελήσεως καὶ μεγαλοφυΐας αὐτοῦ προσπάθεια συνίσταται εἰς τὸ νὰ διερμηνεύῃ αὐτὸς ὁ ἐξοχος μελοποιὸς τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων, ν' ἀνακαλύπτῃ καὶ νὰ ἐκφράξῃ καὶ τὰς λεπτοτάτας αὐτῶν ἀποχρώσεις, νὰ ἐνσαρκοῦνται ἐν αὐτοῖς ὥστε νὰ νομίζωσιν οἱ ἀκροῶμενοι ὅτι ἀκούουσιν διαδοχικῶς τὸν Σοπὲν καὶ τὸν Σούμαν, τὸν Σούμπερτ καὶ τὸν Βέμπερ, τὸν Μένδελσον καὶ τὸν Βετχόβεν.»

K.

αὐτό εἰς πᾶσαν περίστασιν. Εἰ καὶ πονηρότατοι καὶ δολιωτάτοι, οἱ μαῦροι ἔχουσι πολλήν πίστιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Εὐρωπαϊοῦ, μάλιστα τὸν γραπτόν, καὶ ἡ πίστις αὕτη σφίζει τὸ ἐν Ἀφρικῇ ἐμπόριον.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ

(Ἀραβικὴ παράδοσις.)

Ἐκεῖ ὅπου ὕστερα ἐκτίσθη ἡ ἀγία πόλις Ἱερουσαλήμ ἦσαν εἰς τὴν ἀρχὴν χωράφια. Δύο ἀδελφοί, Ἀραβες καὶ οἱ δύο, ἐκαλλιέργουν μαζί εἰς τὴν Ἀμωρίαν ἐν χωράφι, πού τὸ εἶχαν κληρονομία ἀπὸ τὸν πατέρα των. Ὁ μεγαλύτερος ἦτο ὑπανδρευμένος καὶ εἶχε πολλὰ παιδιά· ὁ ἄλλος ἦτο ἀνύπανδρος.

Ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔδεσαν τὰ δεμάτια των, ἕκαμαν δύο σωρούς ἴσους καὶ τοὺς ἀφῆκαν εἰς τὸ ἄλωνι. Τὴν νύκτα ὅμως ὁ ἀνύπανδρος ἀδελφὸς ἐσυλλογίσθη καὶ εἶπε μετὰ τὸν νοῦν του· «Ὁ ἀδελφός μου ἔχει γυναῖκα καὶ παιδιά νὰ θρέψῃ, καὶ δὲν εἶναι καθόλου δίκαιον νὰ πάρῃ τὴν ἰδίαν μερίδα μετὰ ἐμέ. Ἄς ὑπάγω λοιπὸν νὰ πάρω ἀπὸ τὸν σωρὸν μου μερικὰ δεμάτια καὶ νὰ τὰ βάλω κρυφὰ εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου· δὲν θὰ τὸ καταλάβῃ καὶ μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει δὲν θέλει θὰ τὰ δεχθῇ.»

Ἐκαμε λοιπὸν καθὼς ἐσκέφθη.

Τὴν ἰδίαν νύκτα ἐξύπνησε καὶ ὁ ἄλλος ἀδελφός καὶ εἶπε ἔς τὴν γυναῖκα του· «Ὁ ἀδελφός μου εἶναι νέος, δὲν ἔχει συντροφία, δὲν ἔχει κανένα νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὴν δουλειάν του καὶ νὰ τὸν παρηγορῇ ὅταν κοπιαζῇ· δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ πάρῃ τὴν ἰδίαν μερίδα μετὰ ἡμᾶς· ἄς σηκωθῶμεν λοιπὸν καὶ ἄς ὑπάγωμεν νὰ βάλωμεν κρυφὰ μερικὰ δεμάτια ἀπὸ τὸν ἰδικὸν μας σωρὸν εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου· δὲν θὰ τὸ καταλάβῃ αὐτοῦ καὶ μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει δὲν θέλει θὰ τὰ δεχθῇ.»

Καὶ ἕκαμαν καθὼς ἐσκέφθησαν.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὑπῆγαν καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ εἰς τὸ χωράφι καὶ εἶδαν μετὰ πολλήν ἀπορίαν πῶς οἱ δύο σωροὶ ἦσαν πάλιν ἴσοι. Κάνεις ἀπὸ τοὺς δύο δὲν ἠμπόρει νὰ καταλάβῃ τί ἔτρεχε· ἕκαμαν τὸ ἴδιον καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἄλλην πάλιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ καθεὶς ἔβαλλε κρυφὰ εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τὰ ἴδια δεμάτια, οἱ σωροὶ ἔμεναν ἴσοι, ἕως ὅτου μίαν νύκτα ἀπεφάσισαν καὶ οἱ δύο νὰ ἐξετάσουν τί συμβαίνει αὐτὸ τὸ θαῦμα, καὶ ἀνεκάλυψαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μετὰ τὰ δεμάτια ἔς τὸ χέρι.

Ὁ τόπος λοιπὸν, ὅπου αὐτοὶ οἱ καλοὶ στοχασμοὶ ἦλθαν εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, καὶ ὅχι μίαν φοράν ἢ δύο, ἀλλὰ πολλάς, ἤρρεσεν εἰς τὸν Θεόν· καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐδικλεύσαν μετὰ τὴν θέλησιν τοῦ Σολομώντος τοῦ σοφωτέρου ἀπὸ ὅλους τοὺς

τούς σοφοὺς, διὰ νὰ κτίσουν τὴν κατγικίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Κύριος ἠνδύοχησε νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΙΟΝ

(Παράφρασις)

Ἦν δὲ πῶς μόλις ἀνοιεῖ ἄρχεις νὰ μυρίζῃ καὶ εὐθὺς μπομπούκις γέμισαν ἢ τριανταφυλλιαί· γιὰ ὅτις τὸ κύμα σιγαλὰ στὴν ἄμμο πῶς φλοισβίζει, πῶς κολυμποῦνε τὰ παπὰ κι' ἀνθίζου ἢ ἔλθαίς· γιὰ ὅτις τὰ οὐράνια δώματα ὁ ἥλιος πῶς χρυσώνει, τὰ νέφη πῶς σκορπίσανε, καὶ πῶς τὸν οὐρανὸν μετὰ μακρὰ φτερούγια τοῦ ὁ γερανὸς σιμῶνει, καὶ πῶς τ' ἀηδὸνι κελαιδεῖ στὸν κήπο τὸ πουνό. Μ' ἀκόμη ὅτις, ἀγάπη μου, αὐτὴ τὴν κληματαῖδα πῶς νὰ γεμίξῃ ἀρχιᾶ μ' ἀνθούσ καὶ μ' ἀγουρίδα.

ΟΙΝΟΜΑΘΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ νέου βουλγαρικῦ Κράτους ἀναγράφει κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἔσοδα φρ. 34,049,900. Ἴσον ποσὸν σημειοῦται καὶ διὰ τῆς ἐτησίας δαπάνας. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν συμπεριλαμβάνεται ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ὅστις ἀναγράφει δαπάνας καὶ εἰσπραξίαι 16,000,000 φράγκων. Ἐκ τῶν κονδυλίων τῶν διαφόρων ὑπουργείων τῆς κυρίως Βουλγαρίας δύο μάλιστα εἰσὶν ἀξία σημειώσεως, τὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἀνερχόμενον εἰς 1,974,248 φρ. καὶ τὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν περιλαμβανόν ποσὸν 12,280,659 φράγκων. Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀνωτάτων τοῦ Κράτους λειτουργῶν ἔχει οὕτως. Ὁ ἡγεμὼν λαμβάνει ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν 600,000 φράγκων. Οἱ ὑπουργοὶ ἔχουσι ἐτησίως ἕκαστος 12,000· ἀλλ' ὁ πρωθυπουργὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς λαμβάνουσι ἐπαύξεισιν ἀνὰ 3,000 φρ. ὡς ἔξοδα ἀντιπροσωπεύσεως· οἱ νομάρχαι 6,000 φρ., ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου 7,500 φρ. ὁ ἀντιπρόεδρος 6,600, ὁ εἰσαγγελεὺς 6,600, τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου 6,000. Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐφετιῶ 6,000, οἱ ἐρέται 4,800· ὁ πρόεδρος Πρωτοδικείου 5,040, οἱ πρωτοδίκαι 3,600. Οἱ εἰρηνοδίκαι μισθοδοτοῦνται διὰ 3—3,600 φράγκων.

Καινοφανὲς καὶ περίεργον γυναικεῖον κόσμημα εἰσῆγγαγεν ἐσχάτως ὁ συρμὸς εἰς Παρισίους. Ἡ παρισινή ἡθοποιὸς Ἄννα Ζουβίλ, ἀρτίως ἐπανελθούσα ἐξ Ἀμερικῆς, ἐκόμισε πλὴν τῶν ἄλλων δώρων τῶν προσενεχθέντων αὐτῇ ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν τῆς καὶ πόρπη, ἐν ἣ εἶναι ἐγκλεισμένοι χρυσοὺς κάρθαρος ζωντανός. Διὰ πολυπλόκου μηχανήματος ὁ κάρθαρος μένει ἐγκαθηρισμένος ἐν τῇ πόρπῃ, ἐν ἣ δύναται νὰ κινήται, εἰ καὶ μετὰ τινος στενοχωρίας. Τὸ ἐντομον τοῦτο τρέφεται ἐξ ὕδατος, ἐν ᾧ εἶναι ἀναλελυμένη ζάχχρις, ἀλλὰ δύναται καὶ ἄπιτον νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺς ἡμέρας. Αἱ εἴλαι τῆς ἡθοποιῶν κατεγοητεύθησαν ἐκ τοῦ παραδόξου κοσμηματος, ταχέως δ' οἱ ποικιλόχρωμοι κάρθαροι ἐγένοντο περιζήτητοι, καὶ πολλὰ παρχγγεῖλαι ἐστάλησαν εἰς Μεξικὸν προμηθείας ταιούτων κινθάρων καὶ κλωθῶν αὐτῶν.